

**TURUN
YLIOPISTO**

Perinteiset käsityötaidot ja -menetelmät käsityöaktiivismin välineinä

Käsityöaktivistien kokemuksia tekstiilimateriaalin käytöstä osana aktivismia

Käsityökasvatus
Pro gradu -tutkielma

Laatija:
Katariina Puska

Turun yliopisto
Opettajankoulutuslaitos
Rauman kampus
29.4.2025

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Käsityökasvatus

Tekijä: Katariina Puska

Otsikko: Perinteiset käsityötaidot ja -menetelmät käsityöaktiivismin välineitä: Käsityöaktivistien kokemuksia tekstiilimateriaalin käytöstä osana aktivismia

Ohjaaja: professori ja yliopistolehtori Marja-Leena Rönkkö

Sivumäärä: 39 sivua, 4 liitesivua

Päivämäärä: 29.4.2025

Tämän pro gradu -tutkielman tarkoituksena on tarkastella, miten perinteiset käsityötaidot ja -menetelmät näyttäytyvät nykyisessä modernissa käsityöaktiivismissa, kun käytetään tekstiilimateriaalia. Tutkimuksella selvitetään käsityöaktivistien kokemuksia perinteisten käsityötaitojen ja -menetelmien käyttämisestä osana aktivistista toimintaa sekä tekstiilimateriaalin merkitystä heidän työskentelyssään. Tutkimus toteutettiin laadullisena fenomenologisena tutkimuksena, jonka aineisto kerättiin teemahaastatteluina neljältä suomalaiselta käsityöaktivistilta.

Haastatteluaineisto analysointiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Tuloksista nousi esille kuusi teemaa, jotka käsittelivät perinteiden merkitystä, sukupuoliroolien haastamista, yhteisöllisyyttä, käsityön rajojen rikkomista sekä materiaalin alkuperää ja ulkonäköä. Perinteiset käsityötaidot koettiin tärkeiksi ilmaisun välineinä, mutta niitä käytetään myös rajoja rikkoen. Käsityöaktiivisimi näyttäytyi vahvasti yhteisöllisenä ja osallistavana toimintana, jossa yhdistyvät käsityö, yhteisöllisyys ja yksilöllinen ilmaisu.

Tulokset osoittavat, että käsityöaktiivisimi yhdistää perinteisiä käsityötaitoja ja -menetelmiä modernilla tavalla osaksi nykypäivää. Tekstiilimateriaali on käsityöaktivistille paitsi käytännöllinen myös symbolinen väline, jonka alkuperällä ja ulkonäöllä on merkitystä. Käsityöaktiivisimi toimii sekä vaikuttamisen että yhteyden luomisen välineenä, tarjoten tekijöilleen tunteen osallisuudesta ja mahdollisuuden nostaa esiin tärkeitä yhteiskunnallisia teemoja.

Avainsanat: käsityöaktiivisimi, käsityötaidot, käsityömenetelmät, tekstiilimateriaali

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Käsityö taitona ja ilmaisuna	6
2.1	Käsityötaito käsitteenä	6
2.2	Käsityöperinne käsityötaidon välittäjänä	7
2.3	Tekstiilimateriaalin kulttuurisuus	9
3	Käsityöaktivismi	11
3.1	Käsityöaktivismi käsitteenä	11
3.2	Käsityö pehmeän aktivismin välineenä	13
3.3	Käsityöilmaisun rajat	15
4	Teoreettinen viitekehysmalli ja tutkimuskysymykset	17
5	Tutkimusmenetelmät	19
5.1	Tutkimuksen toteuttaminen	19
5.2	Kohdejoukko	21
5.3	Aineiston keruu	22
5.4	Aineiston analysointi	24
5.5	Tutkimusetiikka	27
6	Tutkimuksen tulokset	30
6.1	Perinteiset käsityötaidot ja -menetelmät osana käsityöaktivismia	30
6.2	Tekstiilimateriaalin merkitys	34
7	Johtopäätökset	37
8	Pohdinta	40
	Lähteet	43
	Liitteet	49
	Liite 1. Saatekirje	49
	Liite 2: Tietosuojailmoitus	50
	Liite 3: Haastattelurunko	52

1 Johdanto

Käsityö on perinteinen taito, jolla on syvät juuret ja joka kehittyy jatkuvasti maailman muuttuessa (Luutonen 2006, 182; Clarke 2016, 304). Erilaiset käsityötekniikat, kuten neulominen ja kirjonta, ovat perinteikkäitä ja kantavat mukanaan pitkän historian.

Käsityötekniikoiden perinteisyys saattaa usein unohtua nykyaikaisissa töissä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on lisännyt Elävän perinnön kansalliseen luetteloon 9.10.2023 yhteensä 22 uutta kohdetta, joissa mukana oli useampi käsityötekniikka. Uusia lisäyksiä olivat esimerkiksi raumalainen pitsinnypläys, neulominen, luonnonväreillä värjääminen, puuveneen korjaus, kultasepäntyö ja pärekorin valmistus. (Museovirasto.) Perinteiset käsityötekniikat ovat arvokkaita ja onneksemme näitä on vuosien saatossa alettu suojelemaan eri keinoin.

Perinteiset käsityötekniikat ovat tärkeä osa kulttuuriperintöämme kertoen menneistä sukupolvista ja vaatien harjoittelua sekä osaamista. Ne mahdollistavat käyttöesineiden luomisen ja voivat olla henkisesti arvokkaita, terapeutisia sekä yhteisöllisiä. Käsityö toimii myös kulttuurirajojen yli ymmärrettävänä "yhteisenä kielenä". (Ihatsu 2006, 22.)

Käsityön aiempi arkipäiväisyys ja oletettu poliittinen vaarattomuus ovat muuttuneet vuosituhannen vaihteessa (Kojonkoski-Rännäli 2014, 85). Sanaa "käsityö" on käytetty vähättelevästi kuvaamaan naisten kotona perheelleen ompelemia vaatteita ja muita esineitä (Corbett 2017, 23). Käsityö on irtautumassa perinteisestä "naisten työn" maineestaan, ja sen poliittinen uskottavuus on kasvussa, mihin suurena tekijänä on käsityöaktiivisuuden lisääntyminen. Ylen artikkelin mukaan nuorten ja nuorten aikuisten uusi innostus itse tekemiseen, erityisesti harrastus osana käsityötä, vaatteiden tuunaus sekä perinteiset taidot kuten virkkaaminen ja neulominen (Kallinen 2018), tukevat tätä kehitystä.

Käsityöaktiivisuus ja sen konkreettiset ilmentymät, kuten neulegraffitit, ovat vähitellen löytäneet tiensä myös Suomeen (Kaski 2022; Taito Åboland). Nämä ilmiöt osoittavat, kuinka perinteinen käsityö voi uudistua ja ottaa uusia muotoja, toimien samalla yllättävänkin tehokkaana ja "pehmeänä" mutta vaikuttavana aktiivisuuden välineenä (Haveri 2017, 115; Millie 2019, 1282). Esimerkiksi vuonna 2022 Jyväskylän katukuvaa elävöittivät Ukrainan värein ja sanoin koristellut neulegraffitit, joiden tarkoituksena oli kiinnittää ohikulkijoiden huomio Ukrainan sotaan ja humanitaariseen kriisiin (Kaski 2022). Lisäksi Turussa on jo useana vuonna järjestetty Knit'n Tag -tapahtuma, jossa Aurajoenrannan puut saavat värikkäitä neulepintoja ja -teoksia (Taito Åboland). Yhteisöllinen yhdessä tekeminen onkin

käsityöaktiivismin keskiössä, sillä aktivistit kokoontuvat nimenomaan suunnittelemaan ja toteuttamaan projektejaan yhteisvoimin.

Vaikka käsityöaktiivisimi ja neulegraffiitit ovat Suomessa vielä suhteellisen vähän tutkittu aihe, kansainvälisesti, esimerkiksi Yhdysvalloissa, tutkimusta on enemmän. Suomessa aihetta on lähestytty lähinnä kuvataiteen ja käsityökasvatuksen näkökulmista, käsityön tutkimuksessa aktiivisimi on usein sivuroolissa. Suomessa aiempi tutkimus on suurelta osin keskittynyt pro gradu -tutkielmiin. Aiemmat tutkimukset ovat käsitelleet muun muassa käsityöaktiivismin historiaa (Piesanen 2010), luvaton paikkataidetta (Rekilä 2019), sekä käsityön tekijöiden henkilökohtaisia kokemuksia aktiivisimista (Tittanen 2024). Käsityöaktiivisimi on kiehtova yhdistelmä perinteisiä taitoja ja modernia vaikuttamista, tarjoten luovan ja henkilökohtaisen tavan ilmaista mielipiteitä ja osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten perinteiset käsityötaidot ja -menetelmät näyttävät nykyisessä modernissa käsityöaktiivisimissa, kun käytetään tekstiilimateriaalia. Tekstiilimateriaalien rajaus perustuu niiden historialliseen merkitykseen käsityössä ja aktiivisimissa sekä tekstiilimateriaalin monipuolisuuteen. Perinteiset käsityötekniikat on rajattu täten koskemaan ainoastaan tekstiilimateriaaleja eli niin sanottuja pehmeitä materiaaleja, esimerkiksi neulomista, kirjontaa ja pitsinnypläystä.

2 Käsityö taitona ja ilmaisuna

2.1 Käsityötaito käsitteenä

Taito on enemmän kuin pelkkä tekninen kyvykkyys tai tehokas suoriutuminen. Se on kokonaisvaltainen tapa olla tekemisissä maailman kanssa. Taito voi tuoda mukanaan merkitystä, tunnetta ja ymmärrystä, jota ei välttämättä saavuteta pelkän ajattelun tai teorian kautta. (Kojonkoski-Rännäli 2000,122.)

Käsityö koostuu olennaisesti taidoista, tiedoista ja ajatusmaailmasta, jossa kestävä kehitys on yksi keskeisistä arvoista. Taitojen osalta puhutaan teknisestä hallinnasta ja suunnittelusta. Nämä ovat toiminnan perusedellytyksiä ja ne ovat selvästi havaittavissa valmiissa tuotteessa. Taidot kehittyvät vain tekemällä. (Väänänen 2020, 241.) Käsityötaitojen monipuoliseen repertuaariin kuuluu olennaisesti fyysinen taitavuus, joka kytkeytyy tekijän käsien lihasten, nivelten ja hermojen toimintaan. Nämä käsityötaitojen osatekijät eivät ole opittavissa kirjoista tai luennoilta, vaan ne vaativat runsasta käytännön harjoittelua. (Kojonkoski-Rännäli 2014, 24.)

Käsityötaitoja hankitaan sekä kotona että koulussa, jossa käsityö on osa virallista opetussuunnitelmaa. Taitojen oppimiselle tyypillistä on sanattomuus ja piilotettu luonne. Perinteisesti opetus on siirtynyt sukupolvelta toiselle, isältä pojalle tai äidiltä tyttärelle. Oppimisessa korostui erityisesti havainnointi ja käytännön tekeminen, huomaamaton eteneminen ja taitojen asteittainen kehittyminen. (Heikkinen 2004, 79.) Sanaton toiminta ja pitkäjänteisyys ovat keskeisiä toimia käsityötaidon oppimisessa. Tekijän on käytännössä kyettävä hahmottamaan oikeat tavat käsitellä materiaaleja ja käyttää työvälineitä, ottamalla huomioon materiaalin käyttäytyminen oman työskentelyn aikana tai seuraamalla toisen tekemistä. (Kojonkoski-Rännäli 2014, 30.)

Käsityön elävä perintö ilmentää kykyä ja tietämystä tehdä käsityötä erilaisilla materiaaleilla ympäröivässä maailmassamme. Se kattaa taituruuden rakentamisessa, korjaamisessa ja entisöinnissä. Käsityötaidot ovat siirtyneet sukupolvelta toiselle kautta historian, ja tämä perinne jatkuu edelleen voimakkaana nykypäivänä. Vaikka monet harjoittavat käsityötä harrastuksena, se on myös monille ammatti. Monissa ammateissa tarvitaan erilaisia käsityötaitoja, vaikka ne eivät olisikaan varsinaisia käsityöalan tehtäviä. (Taito 2024.)

Käsityövälineet ovat käsien lisäksi mukana luomassa käsityötekniikkaa. Puhuttaessa käsityötekniikoista, unohtuvat usein itse kädet, jotka ovat kuitenkin pääosassa itse tekemistä. Mentäessä kohti modernimpaa käsityötä tulevat mukaan erilaisin konein tehty käsityö, esimerkiksi neulekoneet. (Kojonkoski-Rännäli 1998, 48.)

Käsityötaidon ollessa suuressa merkityksessä, sen nähdään symboloivan esineen alkuperäisyyttä tai aitoutta. Yksilön kädenjälki on jokaisella erilainen, mutta samalla se on mukana luomassa yhteyden ihmisten välille. (Ihatsu 2004, 46.) Taidot ilmenevät usein monimutkaisina kokonaisuuksina. Tämän vuoksi käsityötaito ei myöskään ole vain 'käden taitoa', kuten usein kuulee puhuttavan, vaan kyseessä on monipuolinen kokoelma erilaisia henkisiä ja fyysisiä valmiuksia, jotka yhdessä tekevät käsityön mahdolliseksi. (Kojonkoski-Rännäli 2014, 24.)

2.2 Käsityöperinne käsityötaidon välittäjänä

Arkipuheessa ja ajattelussamme 'perinne' on keskeinen käsite esimerkiksi puhuttaessa käsityö- tai kulttuuriperinteestä. Perinteelle eli traditiolle on ominaista sen luonnollinen synty ihmisten arjessa. (Lappalainen 2008, 49.) Käsitöissä perinteinen työskentely tarkoittaa pääasiassa luonnonmateriaalien ja perinteisten käsityötekniikoiden käyttöä, perinteisten muotojen säilyttämistä tai menneisyyttä heijastavien kuvien luomista. Perinteinen käsityöestetiikka syntyy valmistusprosessissa, jossa tekijän ja tekniikan välinen suhde materiaaleihin on keskeistä. Tärkeää on myös se, että materiaalit ovat käytettävyyden kannalta olennaisia. Perinteisiin elementteihin kuuluvat esineiden koristeellisuus ja käsityötaito, jota tarvitaan niiden valmistuksessa. (Ihatsu 2004, 43.)

Perinteisessä käsityössä on pitkään ensisijaisena aiheena ollut käytännöllinen käyttötarkoitus. Käsityön täytyi olla käytännöllinen tai muuten se koettiin turhaksi. Taiteessa taas on tietoisesti tavoiteltu abstraktimpaa ilmaisua ja käytännöllisyys on ollut toissijaista. (Ihatsu 2004, 43.) Postmodernismi kuitenkin rikkoo tätä rajaa sekä yhdistää ihmisen ja toiminnan vapaasti, hävittäen käsityön ja taiteen välistä rajaa (Ihatsu 2006, 23). Perinteinen käsityö on konkreettinen esimerkki siitä, kuinka se säilyttää ja vie eteenpäin menneen aikakauden kansanperinnettä ja kulttuuria, tuoden esiin kansan arvoja ja perinteitä (Man 2018, 84). Näin ollen ihminen ei ole vain biologisen vaan myös kulttuurisen historian tuote (Hakkarainen 2017, 49).

Käsityöperinne heijastaa kykyä ja tietoa valmistaa käsitöitä erilaisilla materiaaleilla, rakentaa ja entisöidä. Käsityöt voivat olla niin harrastus kuin ammatti, ja monet ammatit edellyttävätkin erilaisia käsityötaitoja. (Marsio 2017, 19.) Kädentaidoissa ihminen ilmentää ympäröivää luontoa valmistaessaan käyttöesineitä ja taideteoksia. Näiden yksinkertaiset käsityömuodot heijastavat paitsi käytettyä materiaalia ja tarkoitusta myös tekijäänsä ja lopullista käyttäjänsä. (Kojonkoski-Rännäli 2014, 14.) Käsityö on jatkuvaa vuoropuhelua menneen ja nykyisen välillä. Perinteiset tekniikat ja mallit siirtyvät sukupolvelta toiselle, mutta samalla ne muokkautuvat kunkin aikakauden mukana. Tässä prosessissa perinteet ja uudet vaikutteet kohtaavat, mikä voi aiheuttaa jännitteitä ja ristiriitoja. Käsityöhön liittyykin vahva käsitys siitä, mikä on oikeanlaista käsityötä, mutta samalla käsityö on aina myös yksilöllistä ilmaisua. (Haveri 2016, 22.)

Yhteinen käsityö on toiminut tietynlaisena voimavarana naisille ja mahdollistanut heille oman yhdistystoimintansa. Naiset ovat saaneet samalla toisiltaan tukea niin arkipäiväisissä kuin laajemmissa asioissa. Yhteen kokoontuminen ja yhdessä tekeminen ovat olleet tärkeässä roolissa. (Aikasalo 2006, 41.) Käsityö voi toimia sosiaalisena alustana, jossa yksilöt jakavat kokemuksia ja luovat yhteistä ymmärrystä. Materiaalisen tuotoksen ohella prosessi itsessään mahdollistaa vuorovaikutuksen, jonka kautta yksilöt voivat reflektoida ja ilmaista suhdettaan kulttuurisiin ilmiöihin ja muihin ihmisiin. (Kouhia & Laamanen 2014, 18.) Luovuus ja uusien asioiden luominen pohjautuvat arkipäiväiseen sosiaaliseen kanssakäymiseen ja yhteistyöhön. Kuka tahansa voi olla mukana tässä luomisessa jossain muodossa, tuoden oman näkökulmansa esimerkiksi ideoiden kehittelyyn, innostuksen ylläpitoon tai toiminnan järjestelyyn. (Hakkarainen 2017, 52.)

Taidon oppimisessa on ominaista tiedostaa ongelma, joka harjoittelun myötä kehittyy osaksi hiljaista oppimista. Harjoittelun myötä taito tulee osaksi ruumiillisen ja psyykkisen olemisemme tapaa. Taito syntyy jokaisen henkilökohtaisista tiedosta, joka kehittyessään on henkilölle suuri ponnistus. (Syrjäläinen 2006, 110.) Monille muotoilijoille ja käsityöläisille perinteisten käsityötekniikoiden taito on edelleen pohja, joka mahdollistaa yksilöllisen taiteellisen ilmaisun kehittämisen. Tämänkaltaisen tunnistettava käsityötekniikka tarjoaa myös keinon kommunikoida suoraan katsojan kanssa. (Svinhufvud 2017, 106.) Käsityö on välineellisenä perustana kaikille muotoilun alalajeille, taidekäsityölle, taideteollisuudelle ja teolliselle muotoilulle. Käsityötä tarkastellaan pääsääntöisesti lopputuloksen näkökulmasta, jossa on sitouduttu materiaaliin. (Collanius, Guttorm, Jokela & Kärnä-Behm 2006, 153–154.)

2.3 Tekstiilimateriaalin kulttuurisuus

Tekstiilitekniikat, kuten kudonta, värjäys ja ompelu, ulottuvat globaaleihin kulttuureihin ja ovat olleet keskeisiä niiden kehityksessä (Harris 2020, 105). Tekstiilit heijastavat kulttuurien historiallista kehitystä, arvoja ja sosiaalisia käytäntöjä. Ne esiintyvät esineinä kaikissa yhteiskunnissa ja ovat kiinteä osa sekä arkipäiväisiä tottumuksia että juhlallisia rituaaleja, oli kyseessä sitten paikallinen käsityö tai teollisesti tuotettu, maailmanlaajuiseen käyttöön tarkoitettu materiaali. Tekstiilit voivat myös kuvata postmodernia aikakauttamme, joka korostaa asioiden monimutkaisuutta ja tulkinnanvaraisuutta sekä vastustaa yksinkertaisia luokitteluja. (Harris 2020, 1–2.)

Tekstiilit heijastavat elämäämme, mutta ne voivat olla myös jotain erityistä. Ne ovat kulttuurimme ilmentymiä, mutta samalla ne toimivat taiteen ja muotoilun välineinä. Juuri tämä kahtiajakoisuus arkipäiväisyyden ja poikkeuksellisuuden välillä muodostaa tekstiilimateriaalien ainutlaatuisen potentiaalin viestien välittäjänä. (Harris 2020, 181.) Tekstiilimateriaalien käsittely ja työstäminen jättävät ihmiskehoon muistijälkiä, jotka toistuvat ja vaikuttavat syvällä. Ne vaikuttavat voimakkaasti ja syventävät kulttuuritulkintaa avaten uusia näkökulmia. (Lappalainen 2008, 60.) Käsityön avulla opimme kunnioittamaan materiaaleja ja elämään niiden kanssa siten, että ymmärrämme oman paikkamme maailmassa ja tässä ympäristössä (Kouhia & Laamanen 2014, 19).

Käsityö ja käsityöläisyys ovat merkittäviä sosiaaliskulttuurisia ilmiöitä, jotka ovat läsnä monissa eri kulttuureissa ja yhteisöissä ympäri maailmaa. Lähes kaikki ihmiset tekevät elämänsä aikana erilaisia käsitöitä, jotka voidaan luokitella käsityöksi. (Kupiainen 2004, 30.) Tekstiilimateriaalit edustavat yhtä varhaisimmista ihmisen käsityömateriaaleista ja ovat olleet olennainen osa toimeentuloa ja taloutta vuosituhansien ajan. Tekstiilimateriaalit ja -tekniikat voivat kertoa menneiden yhteiskuntien sosiaalisista, kronologisista ja kulttuurisista näkökohdista ja samalla antaa meille ainutlaatuisen mahdollisuuden päästä hyvin lähelle yksittäisiä ihmisiä heidän kykyjensä mukaan sekä tekstiilienmateriaalien käyttäjinä että tekijöinä. (Gleba 2020, 11.) Käsityö on vielä nykyäänkin eri puolilla maailmaa, etenkin monille naisille, alipalkattua ja vähäteltyä työtä. Käsityömateriaalien valmistamisella, esimerkiksi langan, voi olla huomattavia ympäristövaikutuksia. (Clarke 2016, 304.)

Perinteisesti kulttuuri kehittyi yhdessä yhteiskunnan muutosten kanssa, ja sama pätee myös käsityökulttuuriin (Kojonkoski-Rännäli 2014, 71). Käsityöt rajattiin pitkään miesten ja naisten käsitöiksi, johon myös koulumaailma ohjeisti. Käsityön kehittyessä monimateriaaliseksi

käsityöksi, ovat myös käsityön sukupuolittuneisuuden rajat hälvenneet. Perinteiset käsityömuodot, kuten neulonta, kirjonta, ompelu ja ristipistot ovat perinteisesti jääneet kotitalouksiin ja näitä on pidetty aliarvostettuina naisellisina käsitöitä. Käsityöt ja tekstiilimateriaalin käyttö olivat taito, joka kuului jokaisen naisen arkeen. Kuitenkin samalla naiset ovat käyttäneet näitä käsityömuotoja rohkeasti välittääkseen sosiaalisia ja poliittisia viestejä käyttäen hienovaraisia teemoja, kirkkaita värejä, erilaisia lankoja ja ompeleita. (Literat & Markus 2020, 1413.)

3 Käsiyöaktivismi

3.1 Käsiyöaktivismi käsitteenä

Käsiyöaktivismiin käsite on yhdistelmä käsiyötä ja aktivismia (McGovern 2019, 14), jolla tarkoitetaan kansalaislähtöistä toimintaa, jossa käsiyön tekeminen yhdistyy pyrkimykseen vaikuttaa yhteiskunnallisiin epäkohtiin. Se ei ole pelkkää käsillä tekemistä, vaan samalla myös aktiivista osallistumista yhteiskunnalliseen keskusteluun ja muutoksen edistämiseen. Suomessa on käytetty ilmiöstä myös termejä kraftivismi ja craftivismi, mutta suomenkielinen 'käsiyöaktivismi' on kielellisesti ja sisällöllisesti luontevampi ilmaus, sillä se kattaa ilmiön merkityssisällöt tarkemmin. (Perttula 2018, 140.)

Käsiyöaktivistit pyrkivät luomaan sosiaalista muutosta toimimalla kulutusyhteiskunnan valtavirran ulkopuolella tavallisten ihmisten tasolla. He haluavat, että yksilöt ja ryhmät pohtivat asioita kriittisesti ja osallistuvat aktiivisesti demokraattiseen yhteiskuntaan. Heidän toimintansa on tunteisiin vetoavaa ja saa vaikutteita muun muassa feminismiin, kansalaisoikeuksien, kestävän kehityksen ja tee-se-itse-kulttuurin liikkeistä. (Garber 2013, 53.)

Laajemmassa kontekstissa aktivismi on toimintaa, joka voi ilmetä hyvinkin paikallisena ja rajattuna, esimerkiksi taisteluna tietyn luontoalueen suojelun puolesta. Huolimatta tällaisen toiminnan paikallisesta luonteesta, sillä on yleensä laajempia yhteyksiä ja se kumpuaa pyrkimyksestä kohti parempaa tulevaisuutta. Aktivismiin sisältyy olennaisesti keskustelu erilaisista mahdollisista tulevaisuuden näkymistä sekä konkreettisista toimita muutoksen aikaansaamiseksi. (Hirsijärvi 2005, 193.) Tämän perinteisen aktivisminäkemyksen rinnalle käsiyöaktivismi tuo kuitenkin arvokkaan lisän korostamalla luovaa ilmaisua ja intohimon esittämistä vaihtoehtoisilla, taiteellisilla tavoilla (Clarke 2016, 299). Näin ollen käsiyöaktivismi yhdistää käsin tekemisen konkreettisuuden laajempaan yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, tarjoten luovan ja henkilökohtaisen kanavan osallistua keskusteluun vaihtoehtoisista tulevaisuuksista ja toimia aktiivisesti muutoksen puolesta (Clarke 2016, 299; Hirsijärvi 2005, 193; Perttula 2018, 140).

Käsiyöaktivismi on aktivismin muoto, joka on yleensä ulkona tapahtuvaa vuorovaikutusta julkisen tilan kanssa. Sisätilat eivät ole poissuljettuja, mutta nämä ovat huomattavasti harvinaisempia. Teokset voidaan kiinnittää kadulla niin kalusteisiin, seiniin, puihin tai mahdollisiin muihin pintoihin. Tarkoituksena ei ole ainoastaan haastaa kaupungin ulkoasua

vaan myös sen tunnetta. (Millie 209, 1269.) Käsityöaktivismiteokset luovat kadulle jännitystä ja erilaisia aistikokemuksia. Teokset voivat kadota katukuvasta yhtä nopeasti kuin ilmestyivät, mikäli ohikulkijat tai viranomaiset päättävät siirtää tai poistaa ne. Tämä näennäisesti spontaani, hetkellinen ja perustavanlaatuinen muutos katukuvassa haastaa sen, mikä on normaalisti sallittua julkisessa tilassa. (Millie 2019, 1283.)

Käsityön harjoittamisella on aina ollut vaikutuksensa ihmisten väliseen yhteiskuntaan. Usein ajatellaan, että käsityöllä pyritään vain valmistamaan hyödyllisiä ja esteettisesti miellyttäviä tuotteita. Tätä pidetäänkin usein yksityisenä, vaatimattomana ja vaarattomana toimintatapana. Kuitenkin käsityössä on kyse myös ideoiden konkreettisesta ilmentämisestä materiaalin kautta. Nämä ideat voivat olla niin esteettisiä kuin teknisiä ratkaisuja, jotka kehittyvät työprosessin aikana. Ideat voivat myös olla poliittisia ajatuksia ja ideologisia näkemyksiä, jotka tekijä haluaa tuoda esiin ja jakaa edistääkseen tai vastustaakseen niitä yhteiskunnan päätöksentekoon ja toimintaan liittyvissä asioissa. (Kojonkoski-Rännäli 2014, 85.)

Käsityöaktiivismin kaltaista toimintaa on ollut jo pidempään, mutta nimityksen käsityöaktiivismi se on saanut vasta 2000-luvun alussa. Käsityöaktiivismi on sosiologi ja käsityöharrastaja Betsy Greer luoma termi sosiaaliselle ja poliittiselle aktiivismille, jossa yhdistyisi käsityö. (Greer 2014, 8.) Nykyaikaisia käsityön ilmaisuja tapoja on käytetty erilaisten sosiaalisten, ympäristöllisten ja poliittisten kysymysten korostamiseen erilaisten käsityötekniikoiden avulla (McGovern & Barnes 2022, 90).

Aktiivistisen toiminnan ytimessä on osallistaminen. Käsityöaktiivismi pyrkii innostamaan ihmisiä mukaan sekä itse tekemiseen että yhteiskunnallisten kysymysten tarkasteluun. Keskeistä on myös teoksen vaikutus yleisöön. Valmiin käsityötuotteen on tarkoitus herättää ajatuksia ja tunteita myös sen katsojissa, ei ainoastaan tekijöissä. Osallistumiskynnys pyritään pitämään matalana, eikä materiaalien tai osaamisen puute saisi muodostua esteeksi. Esimerkiksi neulontavälineet ja langat ovat usein helposti saatavilla, mikä mahdollistaa osallistumisen monenlaisille ihmisille. Käsityöaktiivismin voi osallistua kuka tahansa iästä, sukupuolesta, taidoista tai taloudellisesta asemasta riippumatta ja toimintaa voidaan toteuttaa sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti (Perttula 2018, 141–142.) Myös käsityöaktiivismin sisältö ja kohde voi vaihdella huomattavasti. Tähän ei ole yhtä ainoaa vaihtoehtoa. (Clarke 2016, 299.)

Aktiivismi voi tuntua ihmisistä laajalta ja kaukaiselta käsitteeltä, jolloin käsityöaktiivismi toimii ihmisläheisempänä aktiivismin muotona. Käsityöaktiivismi voi antaa jokaiselle yksilölle

mahdollisuuden osallistua niin sanotusti ruohonjuuritason demokratiaan. Jokaisella on mahdollisuus tuoda itsensä kuulluksi omalla taidollaan ja tavallaan. (Literat & Markus 2020, 1412.) Valitsemalla käsityön, ihminen samalla valitsee mahdollisuuden esimerkiksi ylläpitää perinteistä käsityökulttuuria tai olla osa laajempaa muutosta kulutustottumuksissa (Väänänen 2020, 241).

Käsityöaktivismi on myös osa vapaaehtoista pedagogista toimintaa. Tämä kokoaa osallistujat yhteen, jolloin he pääsevät oppimaan lisää sosiaalisista kysymyksistä. Osallistujat saavat tutkia uusia materiaaleja ja taitoja yhdessä ja samalla oppien näistä toisiltaan. (Sanders-Bustle 2022, 430.) Jokaisella on omat mieltymyksensä ja erikoisosaamisensa käsityön saralla, kuitenkin omien taitojen ja resurssien jakaminen koetaan arvokkaaksi, kun ympärillä on samanhenkisiä ja aidosti kiinnostuneita ihmisiä (Kouhia 2015, 17). Käsityöaktivismissa sekä tekijät, että katsojat oppivat elämäntavan, jossa käsityön tekeminen on tapa ilmaista mielipiteitä ja osallistua aktiivisesti demokratiaan. Tämän kaltainen oppiminen tapahtuu usein ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, joko suoraan tai internetin kautta. Lisäksi siihen kuuluu itsenäistä opiskelua, jossa pohditaan tekemisen syitä, tapoja ja kenelle teos on tarkoitettu. (Garber 2013, 59.)

3.2 Käsityö pehmeän aktivismin välineenä

Käsityöaktivismiin mahdollisuudet ovat rajattomat ja riippuvat paljon yksilön taidoista ja kiinnostuksen kohteista sekä paikallisen ympäristön epäkohdista tai haasteista.

Käsityöaktivismi voi näyttäytyä vaikuttavina käsityöteoksina, jotka on sijoitettu strategisesti ja joissa on ytimekäs viesti, sekä mahdollisuus yleisön vuorovaikutukseen. Käsityöaktivismi teos voi olla esimerkiksi ommeltu kirje päättäjälle tai vaikuttajalle. (Youngson 2019, 384.)

Käsityötekniikat, kuten neulominen, tilkkutyöt ja kirjonta, voivat toimia aktivismin välineinä. Näitä perinteisiä muotoja yhdistää pyrkimys vaikuttaa yhteiskunnallisesti ja poliittisesti. (McGovern 2019, 7.)

Eettinen lähestymistapa on keskeistä aktivismissa (Corbett 2017, 29; Millie 2019, 1283).

Epäoikeudenmukaisuuksien käsittely vaatii herkkyyttä ja tunneälykkyyttä, sillä nämä voivat aiheuttaa suoraa haittaa joillekin ihmisille, ja onkin tärkeää toimia siten, ettei heidän kärsimystään tai häpeää lisätä (Corbett 2017, 29). Neulegraffitien ollessa osa kantaa ottavaa teosta, on näiden ulkonäöllä myös suuri vaikutus tekijöille ja yleisölle (Millie 2019, 1283).

Neulegraffitit ovat osa katutaiteen alakulttuuria ja ne ovat luova yhdistelmä kuvataidetta ja käsityötä. Näiden historia on suhteellisen lyhyt, mutta samalla neulegraffitit ovat pystyneet luomaan itselleen tyypillisiä piirteitä, jotka säilyvät lähes muuttumattomina tekijästä ja kulttuurista riippumatta. Tyypillisesti neulegraffitit valmistetaan käyttämällä jämäkankoja ja neulekokeiluja. Toisinaan paikka valitaan etukäteen ja neulos toteutetaan sen mukaan. Useimmiten valmis neulekappale sijoitetaan sopivaan paikkaan, johon se kiinnitetään kiertämällä tai ompelemalla. (Haveri 2016, 62; Haveri 2017, 115.) Neulegraffitit ja monet muut pehmeän taiteen muodot osoittavat, että käsityö voi olla sekä perinteistä että luovaa. Vaikka tekijän mielikuviutus on tärkeä osa luovaa prosessia, käsityö pohjautuu usein perinteisiin malleihin ja tekniikoihin. (Haveri 2016, 93.) Valmiit käsityöaktivismiteokset voivat koostua niin yhden ihmisen suuresta työstä, kuin usean ihmisen pienemmistä palasista. Esimerkiksi RajutKetjut- neulegraffiti yhteisön töille on ominaista suhteellisen pienet virkatut kappaleet, jotka myöhemmin yhdistetään yhdeksi suureksi teokseksi. (Wulandari 2022, 3.)

Alkujaan neulegraffitit ovat sisäistäneet kapinaluonnetta, mutta se on vähentynyt uutuudenviehätyksen haihduttua. Neulegraffitien luonteen muuttuessa ne ovat keränneet ympärilleen isoja luvallisia tapahtumia ja tekijäkunta on laajentunut. Koulut, päiväkodit ja vanhuspalvelut ovat toteuttaneet neulegraffiteja osana neuleprojekteja, joiden tarkoitus on elävöittää ja piristää yhteistä ympäristöä. (Haveri 2017, 115.)

Yksi näkyvimpiä käsityöaktiivisuuden esimerkkejä on Pussyhat Project. Projektin keskeisenä tavoitteena on tuoda esille tietoisuutta naisten asioista ja edistää ihmisoikeuksia, edistämällä vuoropuhelua ja innovaatioita taiteen, koulutuksen ja älyllisen keskustelun kautta. (Literat & Markus 2020 1412; Pussyhat Project). Liike rohkaisi ihmisiä neulomaan tai virkkaamaan vaaleanpunaisia pipoja, jotka oli varustettu kissankorvilla. He loivat voimakkaan viestin yksinkertaisella käsityöllä. (Pussyhat Project.)

Suomessa toimii käsityökollektiivi Radikaalit Ristipistot, jotka nimensä mukaisesti keskittyvät ristipistotekniikkaan aktiivisuuden välineenä. Käsintehty ristipistotekniikka on pitkä ja työläs prosessi, mutta taiteilijat käyttävät sitä abstraktina esitystapana välittääkseen merkityksiä. (Radikaalit Ristipistot Helsinki 2023). Tekniikan sijaan tärkeintä on sen visuaalinen viehättävyys, sillä ristipistokuvioiden kautta herätetään katsojissa affektiivisia reaktioita. (Myzelev 2022, 4–5.)

Pandemian aikana virkkaaminen on toiminut tukena karanteeniajan ilmapiirissä, luoden tilaa itsereflektiolle ja syvemmälle pohdinnalle. Tämä kannustaa ihmisiä tarkastelemaan

menneisyyttään, ymmärtämään läsnäolonsa tänään ja hahmottamaan tulevaisuuden näkymiä. Tietoisesti kehon liikkeiden kautta tehtyjen teosten avulla ihmiset oivaltavat, että voivat täyttää omat tarpeensa ja halunsa, mikä lisää itsetuntemusta ja itsensä arvostusta. Yhteisön kanssa jaetut kokemukset vahvistavat tunnetta yhteydestä ja tuesta, mikä auttaa monia arvostamaan omaa olemassaoloaan ja huolehtimaan itsestään. Tämä luo turvallisuuden tunnetta ja hyväksyntää, mikä puolestaan tekee jatkuvasta työskentelystä mukavaa ja tyydyttävää. (Wulandari 2022, 9.)

3.3 Käsityöilmaisun rajat

Käsillä luominen on pitkään nähty osana identiteetin rakentamista, jossa sosiaaliset yhteydet ja yhteisöllinen toiminta ovat keskiössä (Rippin & Vachhani 2019, 218). Käsitöistä käytävä keskustelu paljastaa käsityötä koskevan identiteettikriisin nykyajan arvojen valossa. Käsityön kategorisoituminen ja sen epäselvyys on monelle tekijälle haasteellista. Tekijöille on epäselvää lukeutuvatko heidän työnsä käsitöihin, muotoiluun, taidekäsityöhön vai taiteeseen. Samalla on hämää, millaisin termein tekijän identiteettiä tulisi tuoda esille. Nimeämisen epävarmuus näyttäytyy esimerkiksi töiden esittämisen ja valmistamisen tavoissa, sekä puheeseen kykeytyneissä arvostuksissa. (Kupiainen 2004, 32.) Valmis tuotos tai teos on tekijän minäkuvan ilmaisua ja tärkeä osa itsetunnon kehittymisessä, erityisesti kun tekijä pitää työtä onnistuneena. Itsetunnon kehittymistä kasvattaa myös motivaatio työtä kohtaan, sekä työn mielekkyys. (Kojonkoski-Rännäli 1998, 55.)

Käsityön tarkoituksena on hyväksyä yhteiskunta sellaisena kuin se on, samalla luoden intiimin, hyödyllisen ja merkityksellisen siteen tekijän, esineen ja yhteiskunnan kesken. Tämä yhteiskunnallinen sitoutuminen käsityöhön voidaan nähdä sosiaalisena vastuuna tai yhteisön palvelemisena. Se vastaa tekijän sekä yleisön tarpeisiin ja käsityön kokemiseen ihmiskehon kautta. Lisäksi käsityö ilmentää arvoja ja käytänteitä, kuten itsensä työllistämistä, ympäristönsuojelua ja eettistä työskentelyä. (Ihatsu 2004, 49.) Käsityö on saattanut olla yksi perhettä vaurastuttanut tekijä ja täten myös tekstiilien valmistukseen tarvittavia käsityötaitoja ja ahkeruutta on pidetty tärkeinä arvoina (Kaukinen 2004, 19). Yleisimmät vanhemmat tekstiilimateriaalit ovat sisältäneet luonnonkuituja, esimerkiksi silkkiä, pellavaa, puuvillaa ja villaa. Varhaiset tekokuidut ovat taas olleet kestävyydeltään ja käyttötarkoituksiltaan suhteellisen huonoja. Nykyaikaisissa tekstiileissä on myös paljon erilaisia synteettisiä kuituja. Nämä eroavat luonnonkuiduista huomattavasti. (Suomen käsityön museo.)

Käsityön kenttä on kokenut murroksen, jonka myötä käsityön asema suhteessa kuvataiteeseen, julkisuuteen ja itseilmaisuun on muuttunut. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että perinteiset käsityötekniikat ovat saaneet uudenlaisen roolin osana luovaa ilmaisua ja siinä, että vaikutteita on omaksuttu myös katutaiteen ja nykyaiteen puolelta. (Haveri 2016, 11.)

Käsityön monimuotoisuus ilmenee monin eri tavoin. Sen sijaan, että puhuttaisiin yhdestä käsityön kentästä, on tarkempi kuvaus puhua useista rinnakkaisista käsityön muodoista, joita ovat esimerkiksi kotiteollisuuskäsityö, harrastuskäsityö, perinnekäsityö, materiaaliperustainen taide ja käsityötekniikoihin perustuva kuvataide. (Haveri 2016, 13.)

Vaikka käsityö ja taide ovatkin lähellä toisiaan, niiden välillä on selkeä ero. Käsityö on perinteisesti ollut kulttuurillisesti sidoksissa olevaa toimintaa, jonka tavoitteena on ollut säilyttää ja jatkaa traditioita. Taide puolestaan on aina pyrkinyt uuteen ja innovatiiviseen ilmaisuun. Käsityöläinen keskittyy usein materiaaliin ja tekniseen osaamiseen, kun taas taiteilija pyrkii teoksensa kautta välittämään ajatuksia ja tunteita. (Haveri 2016, 22.) Näiden kahden käsitteen välinen ero on vahvistunut siten, että taide liitetään usein luovaan ideoiden ja tunteiden ilmaisemiseen visuaalisina esineinä, kun taas käsityö, joka on syrjäytetty tästä tilasta, nähdään vähemmän arvostettuna muotona. (Rippin & Vachhani 2019, 219.)

Perusopetuksessa on pohdittu, mihin kategoriaan käsityö kuuluu: taidekasvatukseen, teknologiakasvatukseen vai jonnekin niiden väliin. Taiteen perusopetuksessa käsityö selkeästi liittyy taidekasvatukseen, mutta myös teknologian elementtejä ei ole täysin pois suljettu. Taiteen perusopetuksessa käsityö on yhtenäistä ja kokonaisvaltaista, eikä siinä erotella teknistä ja tekstiilityötä. Rajoja asettavat loppujen lopuksi vain ihmiset itse, sillä taide itsessään ei tunne rajoja. (Karppinen 2005, 51.)

Käsityön kentällä on tapahtunut selkeä muutos. Vaikka perinteinen, ohjeita ja perinteitä kunnioittava käsityö on edelleen vahvaa, rinnalle on noussut uudenlainen, vapaampi ja luovempi käsityöilmaisu. Tämä taiteellinen suuntaus, joka juontaa juurensa käsityöstä, on vapautunut monista niistä rajoituksista, jotka ovat perinteisesti määrittäneet käsityön ilmaisua. Uuden käsityökulttuurin kiinnostavuus kumpuaa juuri siitä, että siinä uskalletaan kokeilla ja leikitellä perinteisten käsityömuotojen kanssa. (Haveri 2016, 26.) Taiteen rajojen ulkopuolella käsityöllä on itsenäinen merkityksensä ja arvonsa. Käsityö voi nähdä itsensä osana taidetta tai jopa jotakin ainutlaatuisempaa, käsityöilmaisua. (Collanus, Guttrom, Jokela & Kärnä-Behm 2006, 155.) Käsityötaide, jossa taide ja käsityö yhdistyvät, painottaa esteettisiä arvoja, näyttävyyttä ja ilmaisua enemmän kuin käytännöllisyyttä tai teknistä osaamista. Tämä muutos heijastaa käsityön kentän sisäistä kehitystä ja sen uudelleen määrittymistä. (Haveri 2016, 33.)

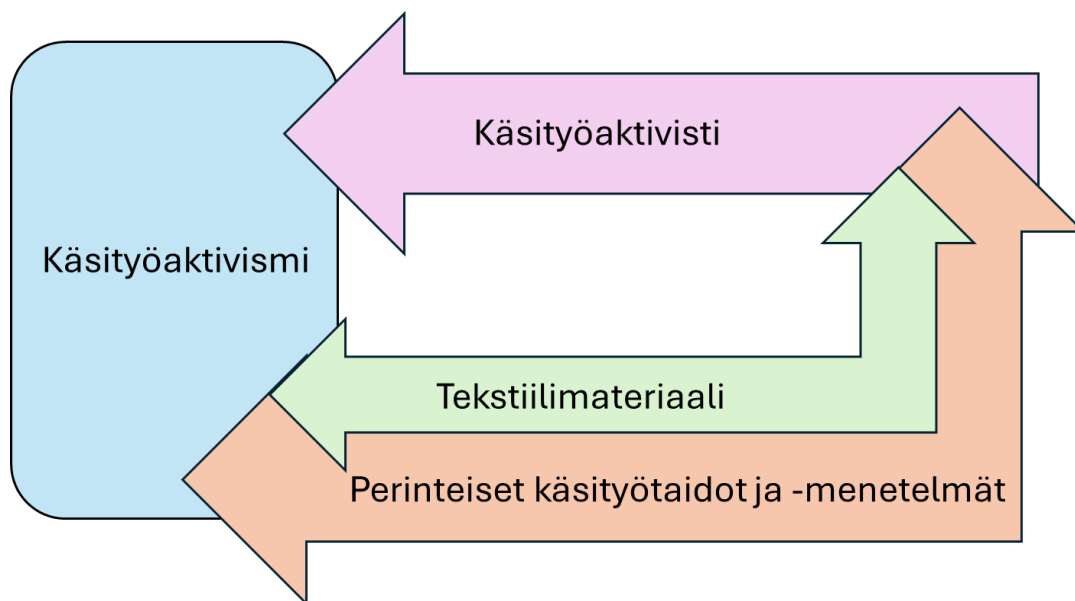
4 Teorettinen viitekehysmalli ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen teorettinen viitekehysmalli (kuviot 1) on rakennettu tutkimuksen keskeisten käsitteiden ympärille: käsityöaktivismi, perinteiset käsityötaidot ja -menetelmät sekä tekstiilimateriaali. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten perinteiset käsityötaidot ja -menetelmät näyttäytyvät nykyisessä modernissa käsityöaktivismissa rajautuen tekstiilimateriaaleihin. Tutkimuksessa nojataan Sarah Corbettin (2017) kehittämään lempeän protestin malliin. Corbett on yksi käsityöaktivismiin tunnetuimmista nykytoimijoista ja hän korostaa erityisesti lempeän, harkitun ja hitaasti syntyvän aktivismin merkitystä. Kyseinen näkökulma painottaa, että aktiivinen kansalaisuus ei aina näyttäydy suurina tekoina, vaan myös pieninä, mutta harkittuina tekoina. Lempeän protestin malli tarjoaa näkökulman, jonka avulla voidaan ymmärtää sekä perinteisten käsityötaitojen ja -menetelmien että tekstiilimateriaalin merkitystä osana käsityöaktivismia.

Käsityöaktivismiin keskiössä olevaa toimintaa muokkaavat kolme tärkeää elementtiä. Käsityöaktivistit, jotka ovat toiminnan aktiivisia toimijoita ja käynnistäjiä. Toisena elementtinä tarvitaan tekstiilimateriaali, joka mahdollistaa aktivismin konkreettisen ilmentymän. Kolmanneksi perinteiset käsityötaidot ja -menetelmät, jotka luovat pohjan aktiiviselle toiminnalle.

Perinteisten käsityötaitojen ja -menetelmien ollessa yksi pääkäsite, on tämän rinnalla myös tekstiilimateriaalin käsite. Perinteiset käsityötaidot ja -menetelmät on rajattu koskemaan sukupolvelta toiselle kulkevia tekniikoita (Marsio 2017, 19) jättäen ulkopuolelle nykyaikaiset teknologiat esimerkiksi 3D tulostuksen. Käsityötaidot ovat olleet perinteisesti perheen perintöä ja niiden hallitseminen on ollut syy ylpeyteen. Taitojen mukana on siirtynyt täten myös muita tärkeitä arvoja ja asenteita. (Haveri 2016, 37.)

Valittu lähestymistapa rajaa perinteiset käsityötaidot ja -menetelmät koskemaan vain tekstiilimateriaaleja ja näiden yhteyttä käsityöaktivismiin käsityöaktivistin näkökulmasta. Tekstiilimateriaalien osalta tutkimusaineistoon kuuluvat kaikki tekstiilikuidut, eikä materiaalin valinnassa ole tehty rajoituksia kuitutyypin perusteella.

Kuvio 1 Teoreettinen viitekehysmalli

Käsityöaktivistien kokemuksia halutaan selvittää seuraavilla tutkimuskysymyksillä:

1. Millaisia kokemuksia käsityöaktivisteilla on perinteisten käsityötaitojen ja -menetelmien käyttämisestä osana käsityöaktivismia?
2. Millainen merkitys tekstiilimateriaalilla on käsityöaktivistille?

5 Tutkimusmenetelmät

5.1 Tutkimuksen toteuttaminen

Laadullinen tutkimus on lähestymistapa, jossa tutkitaan ilmiöitä syvällisesti ja moniulotteisesti. Sen sijaan, että pyrittäisiin yleistyksiin tilastollisesti, siinä keskitytään kuvaamaan esimerkiksi tiettyjä tapahtumia tai toimintoja, ymmärtämään niiden syitä tai tarjoamaan teoreettisesti merkityksellisiä tulkintoja jostakin ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 24–27.)

Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tyypillisesti ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä tutkittavien henkilöiden omasta näkökulmasta (Creswell 2014, 4). Tutkimus on kiinnostunut heidän kokemuksistaan, ajatuksistaan, tunteistaan ja siitä, millaisia merkityksiä he ilmiölle antavat. (Juuti & Puusa 2020, 9.) Tiedonkeruun kohteena olevilla henkilöillä tulee olla hyvä tuntemus tutkittavasta ilmiöstä tai heillä on oltava siitä laajaa kokemusta. Valinta tiedonantajiksi ei saa olla sattumanvaraista, vaan se on sovitettava tutkimuksen tarkoitukseen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 86.)

Laadulliselle tutkimukselle on ominaista, että sillä tuotetaan rikasta ja yksityiskohtaista tietoa jostakin ilmiöstä. Tällainen tieto pyritään hankkimaan ihmisiltä heidän luonnollisissa ympäristöissään. Ihmiset eivät ainoastaan reagoi toistensa toimintaan, vaan he myös tulkitsevat sitä ja toimivat sen mukaisesti. (Juuti & Puusa 2020, 11.) Laadullisen aineiston hankinnassa käytetään yleensä yksilöhaastatteluja, ryhmähaastatteluja, dokumenttiaineistoja tai erilaista havainnointia. Näitä menetelmiä myös usein yhdistellään. Tavoitteena on selvittää, millaisia kokemuksia tutkimuksen kohteena olevilla henkilöillä on. (Juuti & Puusa 2020, 13–14.)

Laadullinen tutkimus ei pyri selvittämään, kuinka usein tai missä määrin jokin ilmiö esiintyy. Sen sijaan se pyrkii tuomaan esiin erilaisia näkökulmia, joista aihetta voidaan tarkastella. (Juuti & Puusa 2020, 14.) Tutkimusta voidaan pitää prosessina myös siksi, että sen eri vaiheet eivät välttämättä ole etukäteen määriteltävissä selkeiksi kokonaisuuksiksi. Esimerkiksi tutkimustehtävää tai aineistonkeruuta koskevat ratkaisut voivat muotoutua vähitellen tutkimuksen edetessä. (Kiviniemi 2018, 73.)

Käsityöaktiivisuuden ja perinteisten käsityötaitojen ja -menetelmien ollessa taiteellista, kulttuurista ja yhteiskunnallista toimintaa, on luontevaa, että tutkimuksessa halutaan

nimenomaan keskittyä osallistujien omiin ajatuksiin ja kokemuksiin aiheesta. Fenomenologia keskittyy tarkastelemaan sitä, mikä näyttäytyy meille suoraan omakohtaisena kokemuksena ja elettyinä maailmana. Jokaisen yksilön maailmankuva ja kokemukset rakentuvat hänen elämänhistoriansa, arvojensa ja aiempien kokemustensa perustalle. Näiden raamien sisällä suuntaamme kohti nykyhetkeä ja tulevaisuutta, pohdimme kokemaamme ja rakennamme maailmakuvaamme. (Laine 2018, 1–5.)

Fenomenologinen lähestymistapa korostaa yksilön kokemuksen ainutlaatuisuutta, mutta tunnistaa samalla kokemusten yhteisöllisen ja sosiaalisen ulottuvuuden. Vaikka jokaisella kokemuksella on yksilöllisiä piirteitä, jaamme myös kokemuksia ja niihin liittyviä merkityksiä muiden kanssa. Yksilön näkökulma on keskiössä, mutta yksilö toimii osana laajempaa sosiaalista kontekstia. (Laine 2018, 8–9.) Tämän menetelmän ansiosta pystymme kokemaan avoimuutta, kokemuksia ja ymmärrystä niin ihmisiä kuin ilmiöitä kohtaan. Fenomenologiaa voidaan joskus kuvata osana ihmistiedettä. (Van Manen 2014, 29.) Fenomenologia voi tarjota erilaisia merkitysrakenteita, jotka auttavat ymmärtämään ihmisten kokemia ilmiöitä ja tunteita (Van Manen 2014, 44). Tapahtuma tai kokemus sellaisenaan kuin se ilmenee tai on tulkittavissa. Fenomenologia pyrkii tutkimaan ja ilmaisemaan ilmiötä tiukalla, mutta rikkaalla kielellä. Fenomenologia tutkii maailmaa sellaisena kuin se tavallisesti koetaan tai tiedostetaan, ennen ajattelemista ja käsitteellistämistä. (Van Manen 2014, 65.)

Laadullinen tutkimus arvostaa merkityksen syvyyttä ja ihmisen kokemuksia ja niiden merkityksenmuodostusprosesseja. Nämä lähestymistavat antavat mahdollisuuden rakentaa vankan ymmärryksen aiheesta ja avata merkitykset, jotka ihmiset antavat tilanteisiin, olosuhteisiin, toisiin ihmisiin ja esineisiin. (Leavy 2017, 124.) Fenomenologian alan kehittivät Edmund Husserl, Martin Heidegger, Maurice Merleau-Ponty ja Alfred Schutz. Fenomenologit ovat kiinnostuneita siitä, kuinka ihminen ajattelee, toisin sanoen, kuinka tietoisuus koetaan. (Leavy 2017, 129.)

Tutkimukselle valikoitui fenomenologinen tutkimussuuntaus, jossa pyritään ymmärtämään ihmisten kokemuksia ja merkityksenantoa maailmasta. Siinä ollaan kiinnostuneita siitä, kuinka ihmiset itse kokevat ilmiöt, joiden sisällä he elävät ja kuinka he rakentavat sosiaalisen todellisuuden, jonka osana he ovat. (Juuti & Puusa 2020, 10.) Fenomenologinen tutkimus keskittyy muiden ihmisten kokemuksiin (Jyväskylän yliopisto Koppa).

5.2 Kohdejoukko

Tutkimuksen kohdejoukko valittiin harkinnanvaraisesti. Eliittiotannassa tutkimukseen valitaan vain ne henkilöt, joiden arvioidaan antavan parhaiten tietoa tutkittavasta aiheesta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 99.) Otantamenetelmä perustui siihen, että osallistujien tuli täyttää tietyt ennalta määritellyt kriteerit, joiden avulla voitiin varmistaa, että heillä oli tutkimusaiheen kannalta relevanttia kokemusta ja näkökulmaa. Tutkimukseen valittavilta edellytettiin täysi-ikäisyyttä, avointa ja julkista toimintaa käsityöaktiivismin parissa työskentelystä, sekä perinteisten käsityötaitojen ja -menetelmien hyödyntämistä osana omaa aktivistista toimintaansa.

Haastateltavien tuli olla valmiita perustelevaan tekemiään valintoja sanallisesti ja kyetä kuvailemaan kokemuksiaan käsityöaktiivisista riittävän syvällisesti. Tämän varmistamiseksi kiinnitettiin huomiota myös heidän ilmaisukykynsä ja aktiivisuuteensa sosiaalisessa mediassa, erityisesti Instagramissa, jossa käsityöaktiivisimi ilmenee usein visuaalisin ja sanallisin sisällöin. Potentiaalisiksi katsottiin henkilöt, joiden sosiaalisen median toiminta osoitti vahvaa sitoutumista käsityöaktiivisimiin, ja jotka toivat toistuvasti esiin käsityöaktiivismin teemoja julkisissa julkaisuissaan. Lisäksi useat heistä nousivat esiin verkkohaussa artikkeleiden ja nettisivujen kautta, mikä viittasi heidän aktiivisuuteensa ja näkyvyyteensä aiheen parissa. Potentiaaliin osallistujiin oltiin yhteydessä joko sähköpostitse tai Instagramin kautta. Tutkimuksen saatekirjeessä (Liite 1) tuotiin esiin mahdollisuus osallistua tutkimukseen joko omalla nimellä/muulla tunnistetiedolla tai anonymisti, mikä antoi vastaajille aikaa harkita osallistumistaan ja sen muotoa. Osallistujat valikoituivat siten paitsi asetettujen kriteerien myös oman halukkuutensa ja pohdintansa perusteella.

Haastateltaviksi valikoitui lopulta neljä käsityöaktivistia: Riitta Skytt, Heidi Linsén, Anni Kulmala ja Anni Pusila. Tutkimukseen osallistuneilla oli taustaa käsityöaktiivismissa ja heidän toimintansa täytti tutkimuksen edellyttämät valintakriteerit. Haastateltavilla on keskenään erilaiset taustat käsityön parissa. Osallistujilla on kokemusta muun muassa taide- ja muotoilualalta sekä käsityön tekemisestä niin harrastuksena kuin työnä. Osa osallistujista on tehnyt käsitöitä pitkään, kun taas toiset ovat tutustuneet aiheeseen vasta viime vuosina. Yhteistä osallistujille on kiinnostus luovaan tekemiseen, sekä käsityön muotojen merkitys omassa elämässä ja ilmaisussa. Näiden erilaisten taustojen kautta tutkimukseen saatiin monipuolisia näkemyksiä käsityön ilmaisullisista ulottuvuuksista.

5.3 Aineiston keruu

Teemahaastattelu on laadullinen tutkimusmenetelmä, jossa haastattelua ohjataan ennalta päätetyillä teemoilla ja niihin liittyvillä kysymyksillä. Teemahaastattelun joustavuus mahdollistaa sen, että haastattelijä voi samalla ohjata keskustelua ja antaa haastateltavalle tilaa tuoda esiin omia kokemuksiaan ja näkemyksiään. (Eskola, Lätti & Vastamäki 2018, 29–30.) Teemahaastattelun metodisiin ominaisuuksiin kuuluu se, että osa haastattelun lähtökohdista on ennalta päätetty ja sitä kautta tutkija kykenee ohjaamaan haastattelua ilman, että hän kontrolloi sitä kokonaan. Teemahaastattelu etenee etukäteen valittujen teemojen ja niitä koskevien tarkentavien kysymysten varassa. (Eskola, Lätti & Vastamäki 2018, 29.)

Kun halutaan tietää, mitä joku ajattelee jostakin asiasta, yksinkertaisinta ja usein tehokkainta on kysyä sitä häneltä. Haastattelu on eräänlainen keskustelu, jossa tutkija pyrkii saamaan selville haastateltavilta tutkimuksen aihepiiriin kuuluvat asiat. Haastattelu toteutuu tutkijan aloitteesta, ja se on tavoitteellinen tiedonkeruutilanne, joka useimmiten nauhoitetaan. (Eskola, Lätti & Vastamäki 2018, 28.) Teemahaastattelussa haastattelun aihepiirit eli teema-alueet on ennalta määrätty. Menetelmästä puuttuvat kuitenkin strukturoidulle haastattelulle tyypillisen kysymysten tarkka muotoilu ja järjestys, jotka takaavat kaikille vastaajille samat kysymykset ja vastausvaihtoehdot. Haastattelijalla on jonkinlainen tukilista käsiteltävistä asioista, mutta ei välttämättä valmiita kysymyksiä. Haastattelun aikana varmistetaan, että ennalta päätetyt teema-alueet käydään haastateltavan kanssa läpi, mutta näiden järjestys ja laajuus voivat vaihdella haastattelusta toiseen. (Eskola, Lätti & Vastamäki 2018, 30.)

Haastattelu voidaan nähdä keskusteluna, jolla on etukäteen asetettu tavoite. Se on keskustelua, joka tapahtuu tutkijan aloitteesta ja on siksi hänen johdattelemaansa. (Puusa 2020, 103.) Ihmiset ovat luonnostaan keskustelevia, joten haastattelumenetelmät perustuvat johonkin, mihin ihminen on tottunut osallistumaan, vaikka eivät tyypillisesti muodollisissa ympäristöissä. (Leavy 2017, 139.) Kysymyksillä ei ole ennalta määrättyä joukkoa hyväksyttäviä vastauksia, kuten kyllä tai ei. Osallistujat voivat käyttää omaa kieltään, antaa pitkiä tai yksityiskohtaisia vastauksia halutessaan ja vastata kysymykseen mihin tahansa suuntaan. (Leavy 2017, 139.)

Haastattelun etuna on, että haastateltaviksi voidaan valita henkilöitä, joilla tiedetään olevan kokemusta tutkittavasta ilmiöstä tai tietoa aiheesta. Tällaista otantaa kutsutaan tarkoituksenmukaiseksi eli harkinnanvaraiseksi. Haastattelun joustavuus perustuu muun muassa siihen, että tiedonkeruutilanteessa se antaa tutkijalle mahdollisuuden suunnata

tiedonhankintaa tutkimuskysymyksen kannalta olennaiseen suuntaan. Haastattelua voidaan pitää joustavana menetelmänä myös sen vuoksi, että tutkijalla on mahdollisuus pyytää haastateltavaa selittämään tai tarkentamaan sanomaansa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 86.)

Tämän tutkimuksen keskittyessä vastaajien kokemuksiin, on puolistrukturoitu teemahaastattelu luontevin aineistonkeruu menetelmä. Haastattelu rakennetaan tiettyjen teemojen ja esiin nousevien lisäkysymysten ympärille, mikä mahdollistaa haastattelurungon järjestyksen vaihtelun. Teemahaastattelun avulla pyritään korostamaan vastaajan omia tulkintoja ja merkityksiä tutkittavasta aiheesta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 208; Tuomi & Sarajärvi 2013, 87–88.)

Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui haastattelu, sillä se on soveltuvin menetelmä saada runsaasti tietoa tutkittavasta aiheesta. Haastattelun merkittävä etu on myös osallistujajoukko, jolla on todennäköisesti tietoa tai omakohtaisia kokemuksia aiheesta. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 89.) Haastattelut ovat laajalti käytetty tiedonkeruumenetelmä, joka mahdollistaa vuoropuhelun haastattelijan ja haastateltavan välillä. Ne ovat joustavia, sillä verbaalisen keskustelun lisäksi voidaan keskustella nonverbaalisesti. Haastattelijä voi tarvittaessa toistaa tai muotoilla kysymyksiä ja oikaista mahdollisia väärinymmärryksiä. (Cohen, Manion & Morrison 2018, 506; Tuomi & Sarajärvi 2013, 86.) Verkkohaastattelulla on samat edut ja haitat kuin kasvokkain tapahtuvalle haastattelulle, sillä se mahdollistaa samanaikaisesti kuvan ja äänen välittämisen, kirjoittamisen ja haastattelun nauhoittamisen. (Cohen ym. 2018, 540.) Haastattelun nauhoittaminen mahdollistaa myös luontevan keskustelun ilman keskeytyksiä (Hirsjärvi & Hurme 2008, 92). Verkkohaastattelut mahdollistavat niin haastattelijalle kuin haastateltavalle rauhallisen turvallisen ympäristön (Hirsjärvi & Hurme 2008, 74).

Tutkimuksen aineistonkeruu toteutettiin helmi-maaliskuussa 2025 yksilöhaastatteluina Teams-alustan välityksellä. Haastatteluita ohjasi haastattelurunko (Liite 3). Ennen haastattelujen alkua osallistujille esiteltiin tutkimuksen keskeiset tavoitteet. Haastattelut kestivät keskimäärin 30–45 minuuttia.

Jokaisen haastattelun alussa pyydettiin erillinen suostumus nauhoitukseen ja tutkimukseen osallistumisesta sekä kysyttiin heidän toiveensa anonymiteetistä, eli haluavatko he esiintyä nimettöminä vai omalla nimellään tai muilla tunnistetiedoilla. Suostumus ja valinta nimen käytöstä tallennettiin osana videoita haastattelua.

Tutkimuksen tietosuojailmoituksessa on määritelty, miten aineistoa säilytetään ja hävitetään turvallisesti. Tutkimusaineistoa käytetään ainoastaan tämän tutkimuksen tarkoituksiin. Säilytys tapahtuu tietoturvalisessa lukitulla tietokoneella, Word-tiedostossa, joka on tallennettu erilliseen kansioon. Kaikki kerätty aineisto tuhoetaan tietoturvalisesti viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun tutkimus on valmis.

5.4 Aineiston analysointi

Tässä tutkimuksessa haastatteluaineisto analysoidaan aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Aineistolähtöisen analyysin tavoitteena on luoda aineistosta teoreettinen kokonaisuus ilman ennako-oletuksia tai käsityksiä. Analyysi perustuu ainoastaan kerättyyn aineistoon. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108.) Aineiston analyysin tavoitteena on kuvailla, tulkita ja ymmärtää tutkittavaa ilmiötä. Laadullisen aineiston analyysin tarkoituksena on luoda mielekäs kokonaisuus, jonka avulla voidaan tehdä päätelmiä tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysi on yleinen ja monipuolinen laadullisen tutkimuksen menetelmä. (Puusa 2020, 148.)

Sisällönanalyysi voidaan toteuttaa induktiivisesti tai deduktiivisesti. Induktiivisessa analyysissä tieto nousee aineistosta, kun taas deduktiivisessa analyysissä käytetään valmiita teorioita. Aineistolähtöinen analyysi on induktiivista. Induktiivinen analyysi on hyödyllinen silloin, kun tutkittavasta ilmiöstä ei ole paljon ennakkotietoa. (Rena 2022, 103; Tuomi & Sarajärvi 2018, 107.)

Sisällönanalyysin keskeisenä tehtävänä on tuottaa selkeä ja tiivis kuvaus tutkittavasta ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108). Aineistolähtöinen sisällönanalyysi voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen: redukointi (pelkistäminen), jossa aineisto käydään läpi ja sen olennaiset osat tunnistetaan, klusterointi (ryhmittely), jossa aineiston osat ryhmitellään teemoiksi tai luokiksi, ja abstrahointi (teoreettisten käsitteiden luominen), jossa teemojen ja luokkien pohjalta luodaan teoreettisia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–125.)

On tärkeää tiedostaa, että laadullisessa tutkimuksessa tutkijan rooli on tulkitseva. Haastatteluiden kautta kerätty aineisto heijastaa haastateltavien henkilökohtaisia kokemuksia, näkemyksiä ja tulkintoja tutkittavista asioista. Tutkijan analyysi pohjautuu näihin subjektiivisiin tulkintoihin ja näin ollen se on väistämättä tutkijan omaa puhetta aiheesta. Vaikka tutkija pyrkisi kuvaamaan tutkittavien ajatuksia mahdollisimman tarkasti ja ymmärtämään heidän näkökulmiaan, analyysi on aina tulkintaa, joka suodattuu tutkijan oman ymmärryksen kautta. (Puusa 2020, 110.)

Tutkimusprosessi etenee vaiheittain. Ensimmäisenä on tutkimuksen hahmottaminen ja sen jälkeen aineiston kerääminen, joka tässä tapauksessa toteutettiin haastatteluilla. Seuraava vaihe on aineiston litterointi eli nauhoitettujen haastatteluiden purkaminen tekstiksi.

Litterointivaiheessa tutkija samalla tutustuu aineistoon ja sen sisältöön. (Eskola 2018, 209.) Sisällönanalyysi ei ole aina lineaarinen prosessi, vaan vaiheet voivat limittyä ja tutkija voi palata aiempiin vaiheisiin tarpeen mukaan. Analyysi perustuu tulkintaan ja päättelyyn, jossa tutkija etenee empiirisestä aineistosta kohti käsitteellisempää ymmärrystä. Analyysissä on tärkeää pyrkiä todenmukaisuuteen ja uskottavaan tulkintaan sekä perustella tehdyt ratkaisut. (Puusa 2020, 145–146.)

Teemoittelussa aineistosta poimitaan esiin tutkimuksen kannalta olennaisia kokonaisuuksia ja toistuvia, tyypillisiä piirteitä. Nämä teemat esitellään tutkimusraportissa usein aineistosta otettujen esimerkkien eli sitaattien avulla. Sitaintien tehtävänä on selventää teemojen sisältöä ja antaa lukijalle mahdollisuus nähdä, mihin tutkija on päätelmänsä perustanut. (Juhila 2021.) Sisällönanalyysin yhteydessä teemahaastatteluista litteroitu aineisto järjestetään teemoittain siten, että vastauksista erotellaan kuhunkin teemaan liittyvät osiot. Analysointivaiheessa aineisto joko jäsennetään tematisoimalla eli kokoamalla sisältö teemoihin ja valitsemalla niistä tulkintaa tukevia sitaatteja, tai vaihtoehtoisesti tyypitellään muodostamalla aineistoon perustuvia yleisiä tyyppikuvauksia. (Eskola 2018, 221.)

Analyysin seuraavassa vaiheessa aineistosta erotellaan keskeisimmät havainnot. Tutkimuksen tavoitteesta riippuen voidaan tässä vaiheessa korostaa joko aineiston erityisen kiinnostavia osuuksia tai pyrkiä esittämään aineisto mahdollisimman tasapuolisesti. Laadullisessa tutkimuksessa huomio kiinnittyy tyypillisesti aineiston merkityksellisimpiin ja mielenkiintoisimpiin kohtiin. (Eskola 2018, 221–222.)

Tässä tutkimuksessa haastatteluaineiston analyysi käynnistettiin litteroimalla tallennetut haastattelut. Haastatteluaineisto litteroitiin hyödyntäen Microsoft Wordin puheentunnistustyökalua, jonka tuottama teksti tarkistettiin ja muokattiin vastaamaan alkuperäistä puhetta. Litterointivaiheessa aineistosta poistettiin kaikki tutkimuksen ulkopuolisia henkilöitä koskevat tiedot, sekä tutkimuksen kannalta tarpeettomat henkilötiedot. Litterointiin sisällytettiin kuitenkin esimerkiksi haastateltavien yksilölliset puhetavat.

Analyysin seuraava vaihe perustui teemoitteluun, jossa litteroidusta tekstiaineistosta pyrittiin tunnistamaan keskeisiä, toistuvia teemoja. Teemoitteluvaiheessa haastateltavien vastaukset jaoteltiin kahden tutkimuskysymyksen mukaan. Ensimmäinen kysymys käsitteli

käsityöaktivistien kokemuksia perinteisten käsityötaitojen ja -menetelmien hyödyntämisestä osana käsityöaktivismia, ja toinen kysymys tarkasteli tekstiilimateriaalin merkitystä käsityöaktivisteille. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen liittyviä teemoja muodostui neljä, kun taas toista tutkimuskysymystä käsitteleviä teemoja oli kaksi. Analyysissa tunnistettiin yhteensä kuusi teemaa, jotka jaoteltiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin. Teemoittelussa kunkin haastateltavan vastaukset liitettiin vastaavaan teemaan, minkä avulla aineistosta voitiin rajata pois sellaiset ilmaukset, jotka eivät olleet olennaisia tutkimusaiheen kannalta.

Esille nousseet teemat on koottu taulukkoon 1, josta nähdään myös teeman kuvaus sekä teemaa kuvaava esimerkki sitaatti haastatteluaineistosta. Taulukossa tutkimuskysymykseen 1 kohdistuvat teemat on esitetty oranssilla värillä ja tutkimuskysymykseen 2 vihreällä värillä. Värit toimivat visuaalisena erottelukeinona, jonka avulla tutkimuskysymyksiin liittyvät teemat hahmottuvat taulukosta selkeämmin. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen liittyvät teemat ovat perinteet keskiössä, sukupuoliroolit, yhteisöllisyys sekä rajoja rikkova aktivismi. Toiseen tutkimuskysymykseen liittyvät teemat ovat materiaalin alkuperä ja teoksen tai materiaalin ulkonäkö.

Taulukko 1 Aineistosta nousseet teemat

Teema	Kuvaus	Esimerkki sitaatti
Perinteet keskiössä	Perinteiset käsityötaitojen ja -menetelmien rooli osana käsityöaktivismia	"Vahvasti yhdistän sen mielessä näihin perinteisiin tekniikoihin" Anni K.
Sukupuoliroolit	Perinteiset käsityötaitojen ja -tekniikoiden sukupuoliroolien haastaminen osana käsityöaktivismia	"Käsityö on niinku perinteisesti ollut aina naisten ns. puhdetöitä" Anni P. "Sanoo painavaa asiaa sellaisella tekniikalla, jota on katsottu vähän väheksyen" Heidi L.
Yhteisöllisyys	Käsityöaktivismiin yhteisöllinen toiminta	"Vaikka tää on käsityötä niin se tärkein juttu siinä on se, että me yhdessä tehdään" Anni P.
Käsityön rajoja rikkova aktivismi	Käsityöaktivismi rikkoo perinteisten käsityötaitojen ja -menetelmien rajoja	"Se voi olla tosi nopeasti tehtyä kirjonta työtä" Anni P. "Ei näitä nyt tarvitse tehdä ihan ohjeiden mukaan" Anni P. "Mua ei yhtään viehätä mahdollisimman hyvin ja oikein tehty käsityö" Riitts S.
Materiaalin alkuperä	Tekstiilimateriaalin alkuperän tärkeys käsityöaktivistille	"Mun haave ja tavoite on se, että mulla olisi mahdollisimman eettistä kierrätysmateriaalia" Heidi L. "Jos me jotain tehdään, se myös kestää elikkä että katsotaan myös sitä vaateen laatua" Anni P.
Teoksen/materiaalin ulkonäkö	Tekstiilimateriaalin ulkonäön merkitys käsityöaktivistille	"Mitä meillä nyt on ja mitä niinku siitä olisi luonteva tehdä" Anni K. "Miltä se näyttää ja sopiiko se siihen" Riitta S.

5.5 Tutkimusetiikka

Eurooppalaisen tutkimuseettisen ohjeistuksen mukaan hyvän tieteellisen toiminnan keskeisiä periaatteita ovat luotettavuus, rehellisyys, kunnioitus ja vastuu. Tieteellisessä työskentelyssä on varmistettava, ettei se aiheuta riskejä tutkijoiden tai tutkittavien terveydelle ja turvallisuudelle. Lisäksi on osoitettava kunnioitusta niin työtovereita ja muita tieteelliseen toimintaan osallistuvia henkilöitä kuin myös tutkittavia, yhteiskuntaa ja kulttuuriperintöä kohtaan. (TENK 2023.)

Tutkimuksen toteuttamisessa noudatetaan tutkimuseettisen neuvottelukunnan ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisiä periaatteita (TENK 2023). Tutkimus perustuu täysin vapaaehtoisuuteen ja osallistujille kerrotaan selkeästi tutkimuksen saatekirjeessä, mistä kyseisessä tutkimuksessa on kyse ja, mikä on tutkimuksen tavoitteena. Tutkimukseen osallistujilla on aina mahdollisuus keskeyttää tutkimus missä kohtaa tahansa tutkimuksen aikana. Haastatteluun osallistuvat saavat myös perehtyä tietosuojailmoitukseen (Liite 2) ennen haastatteluita.

Tutkimuksen aiheen keskittyessä kannanottoihin on erityisen tärkeää, ettei tutkimus vaikuta negatiivisesti osallistujien elämään. Aihetta tuleekin siis käsitellä tarkoin ja tarttumatta itse kannanottoihin. Tämä tarkoittaa myös puolueettoman kielenkäyttöä ja johtopäätösten oikeudenmukaisuutta (Creswell 2014, 94).

Eettisyys liittyy usein kysymyksiin siitä, mikä on hyvää ja pahaa, tai mikä on oikein ja väärin. Tutkimuksen eettisyys on monivaiheinen ja siihen liittyy erilaisia näkökulmia, joten eettiset päätökset voivat vaihdella tilanteen mukaan. Eettiset periaatteet on otettava huomioon niin tutkimusaiheen valinnassa, tekstin muotoilussa kuin tiedonkeruussakin. (Cohen ym. 2018, 111–112.) Tutkimuksen peruseriaatteena on oltava ihmisarvon arvostaminen. Tavoitteena on kunnioittaa yksilöiden itsemääräämisoikeutta antamalla heille mahdollisuus valita, haluavatko he osallistua tutkimukseen vai eivät. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 25.)

Arvioitaessa, julkaistaanko tutkimuksessa mukana olleiden henkilöiden nimiä, on otettu huomioon heidän oikeutensa immateriaalioikeuksiin. Lisäksi esimerkiksi henkilökohtaisiin keskusteluihin tai muistelmateoksiin pohjautuvaan tutkimustyöhön voidaan tiedonantajan tai haastatellun luvalla sisällyttää heidän nimensä sekä muita heitä koskevia taustatietoja. (TENK 2019, 12.) Tiedon herkkyydellä tarkoitetaan sitä, kuinka yksityistä tai mahdollisesti haitallista tutkijan keräämä tieto on. Jotkin tiedot ovat luonteeltaan intiimimpiä kuin toiset ja voivat siksi olla uhkaavampia. Esimerkiksi uskonto, etninen tausta, tulot, arvot sekä muut henkilökohtaiset ominaisuudet, esimerkiksi rehellisyys ja rohkeus, voivat olla herkempiä aiheita kuin vaikkapa nimi tai ikä. (Cohen ym. 2018, 129.)

Tutkimuksessa haastateltavat esiintyvät omilla nimillään. Tämä valinta perustuu heidän ammattirooliinsa ja tunnistettavaan asemaansa käsityöaktivisteina. Heidän nimensä käyttö mahdollistaa heidän asiantuntemuksensa ja näkemystensä selkeyttämisen heidän toimintakentällään. Haastateltavat ovat antaneet tähän tietoisensa suostumuksensa, ymmärtäen

nimensä julkaisemisen merkityksen heidän ammatillisen identiteettinsä ja aktivisminsa näkyvyyden kannalta.

Tässä tutkimuksessa kerätyt henkilötiedot ovat rajattu ainoastaan yhteydenoton mahdollistamiseen, eikä niitä julkaista tutkimusraportissa tai missään muussa yhteydessä. Tutkittavilta on pyydetty erillinen suostumus nimen käyttöön ja nimi mainitaan vain siinä tapauksessa, että henkilö on antanut siihen nimenomaisen luvan.

Tutkimuksen eettisten periaatteiden mukaisesti jokaiselle haastateltavalle on annettu mahdollisuus anonymiteettiin tutkimuksessa. Osallistujilla on myös ollut oikeus keskeyttää tutkimukseen osallistuminen missä kohtaa vain. Lisäksi haastateltavat ovat saaneet tutkimuksen tulokset tarkasteltavakseen ennen tutkimuksen lopullista palautusta, mikä on mahdollistanut heille tietojen tarkentamisen ja korjaamisen.

6 Tutkimuksen tulokset

6.1 Perinteiset käsityötaidot ja -menetelmät osana käsityöaktivismia

Perinteet keskiössä

Haastateltavat korostivat perinteisten käsityötaitojen ja -tekniikoiden keskeistä merkitystä käsityöaktivismille. Heidän mukaansa nämä perinteiset taidot eivät ole vain osa käsityöaktivismia, vaan ovat käsityöaktivismiin ydin ja mahdollistavat sen olemassaolon. Erityisesti perinteisten käsityömenetelmien, kuten ryijyn tekemisen, nostaminen esiin on tärkeää, sillä perinteiset menetelmät ovat usein jääneet vaille arvostusta verrattuna moderniin tuotantoon.

Jos ei olisi niitä perinteisiä tekniikoita niin miltä sellainen käsityöaktivismi näyttäisi, koska mä kuitenkin tosi vahvasti yhdistän sen mielessä näihin perinteisiin tekniikoihin (Anni K. 6.3.2025).

Se on vaan semmoinen, että ei voisi ajatella muuta oikeastaan tapaa, kun noi ihan kaikista perinteisimmät kirjonnat ja muut (Anni P. 7.3.2025).

Perinteiset käsityötekniikat eivät ole vain tekniikoita, vaan niihin liittyy syvällisempi kulttuuriperinnön ja kansanperinteen säilyttämisen ajatus. Haastateltavat näkevät käsityöaktivismiin välineenä, joka elävöittää ja uudistaa perinteisiä tekniikoita nykypäivän kontekstissa. Esimerkiksi perinteiset kirjonta- ja kankaanpainantatekniikat nähdään tavanomaisesta poikkeavina ja tärkeinä välineinä, joiden avulla voidaan herättää keskustelua kulttuuriperinnön merkityksestä. Vaikka tietyt perinteet, esimerkiksi ryijyn tekeminen, voivat tuntua konservatiivisilta, haastateltavat pitävät näitä olennaisina osina nykyaikaista käsityöaktivismia, koska niiden avulla pystytään keskustelemaan ajankohtaisista, yhteiskunnallisista ja kulttuurisista kysymyksistä.

Musta se on ihan mahtavaa sitten jos ajattelee tällöisen kansanperinteen tai kulttuuriperinnön elossa pitämistä (Heidi L. 19.2.2025).

Se mua kanssa kiinnostaa, että se on niinku kauheen perinteisiä. On tällöisiä konservatiivisia ja monelle perinteisiä, niin pidetään ne elossa, mutta tuodaan ne tähän hetkeen ja käytetään nyt niinku itselleen tärkeisiin asioihin. (Heidi L. 19.2.2025.)

Aineistosta nousi esiin myös, että perinteisten käsityötekniikoiden käyttäminen aktivismin välineenä ei tarkoita pelkästään menneisyyteen paluuta, vaan näiden tuomista osaksi nykypäivää. Tämä voi tarkoittaa, että perinteisiä tekniikoita hyödynnetään nykyisin

ajankohtaisissa aktivismiteemoissa, kuten ekologisissa ja eettisissä kysymyksissä. Esimerkiksi ekologisesti kestävä käsityö voi olla osa perinteisten tekniikoiden elvyttämistä, mikä yhdistää perinteet ja nykyajan huolenaiheet. Tällöin käsityö ei jää vain menneisyyden perinteen säilyttämiseksi, vaan se tuo perinteisiin taitoihin uusia ulottuvuuksia ja mahdollisuuksia.

Eryityisesti perinteiset käsityötekniikat tarjoavat vaihtoehdon nykyisille valmistustavoille ja niihin kohdistuvalle kulutuskulttuurille. Haastateltavat kokevat, että perinteiset käsityötavat, kuten virkkaus ja kirjonta, ovat tärkeitä paitsi teknisten taitojen myös yhteiskunnallisten ja kulttuuristen viestien ilmaisemiseksi. Ne mahdollistavat sanoman välittämisen ilman perinteistä äänekästä esiintuomista ja ne voivat kantaa syvällisiä viestejä yhteiskunnallisista ja kulttuurisista ilmiöistä. Tällä tavoin perinteiset käsityöt eivät ole vain menneisyyteen juurtuneita tekniikoita, vaan ne ovat elävä osa nykyajan käsityöaktivismia, joka käsittelee ajankohtaisia teemoja ja kysymyksiä.

Asioista voi kertoa huutamatta megafonillakin (Riitta S. 4.3.2025).

Semmoinen perinteinen osaaminen kyllä palvelee oikein hyvin, ehdottomasti joskus paremmin kuin tämmöinen nykyaikainen (Riitta S. 4.3.2025).

Sukupuoliroolit

Käsityöaktivismissa sukupuoliroolit ja naisten perinteinen käsityö saavat uudenlaisen merkityksen ja roolin. Naisten perinteiset käsityöt, kuten kirjonta ja kudonta, ovat pitkään olleet osa naisten elämää, mutta niitä on usein pidetty vain "puhdetöinä" tai kodin askareina. Näitä perinteisiä tekniikoita on myös aliarvostettu ja väheksytty yhteiskunnassa.

Käsityöaktivismissa kuitenkin nämä samat tekniikat saavat uudenlaisen merkityksen. Ne eivät ole enää vain kauneuden luomista, vaan niissä voi olla syvällisiä yhteiskunnallisia ja poliittisia viestejä.

Kyllä se jotenkin nitoo sitä menneisyyttä ja nykypäivää yhdeksi, koska siis käsityö on perinteisesti ollut aina naisten ns. puhdetöitä, mutta se on myös ollut naisille tapa myöskin osoittaa mieltä hirveän pitkään (Anni P. 7.3.2025).

Haastateltavat korostavat, että käsityöaktivismissa perinteiset tekniikat tuovat esiin menneisyyden ja nykypäivän yhteyksiä. Vaikka käsityö on ollut perinteisesti naisten tekemää, se on myös ollut keino, jolla naiset ovat voineet osoittaa mieltään ja tuoda esiin vastarintaa. Käsityöaktivismi ei ole pelkästään menneisyyteen palaamista, vaan sen avulla voidaan keskustella ajankohtaisista yhteiskunnallisista kysymyksistä. Perinteiset tekniikat, kuten

kudonta ja kirjonta, eivät ole enää vain kauniita tekniikoita, vaan niihin voidaan liittää yhteiskunnallisia viestejä ja aktivismia.

Naiset kiltisti vaan tekee käsitöitä, eikä osallistu ehkä keskusteluun ja sitten me lävätetään se seinälle ja siinä lukeekin jotain tosi rohkeaa ja tosi ehkä sellaista ravistelevaa niin kun usein käsityöaktivismi teoksissa lukee (Anni K. 6.3.2025).

Perinteisten käsityötekniikoiden käyttö aktivismin välineenä rikkoo myös sukupuolirooleja. Vaikka käsityö on perinteisesti liitetty naisten tekemäksi ja usein väheksytty, kuitenkin kun tätä tehdään osana aktivismia, se saa täysin uudenlaista arvostusta. Käsityöaktivismi ei ole vain naisten "puuhastelua", vaan voimaannuttavaa ja yhteiskunnallisesti merkityksellistä toimintaa. Käsityön avulla naiset voivat tuoda esiin voimakkaita viestejä ja haasteita nyky-yhteiskunnan normeille ja arvoille.

Räsymatoissakin omalla tavallaan, aikoinaan niihin on sisältynyt paljon semmoista naisten ajatustyötä (Riitta S. 4.3.2025).

Ajattelutapa, jossa perinteisiä käsityötekniikoita hyödynnetään aktivismissa korostaa sitä, kuinka käsityöt voivat toimia välineinä, jotka kyseenalaistavat perinteiset sukupuoliroolit ja asenteet. Perinteisten käsityötekniikoiden käyttäminen aktivismin välineenä on myös tärkeää, koska se tuo esiin perinteiden ja nykyajan yhteyksiä. Samalla se tuo näkyville sen, kuinka naisten tekemällä työllä voi olla suuri vaikutus yhteiskunnalliseen keskusteluun ja muutokseen. Käsityöaktivismissa ei ole kyse pelkästään menneisyyden säilyttämisestä, vaan sen elvyttämisestä ja soveltamisesta nykyajan tärkeisiin kysymyksiin.

Sanoo painavaa asiaa sellaisella tekniikalla, jota on katsottu vähän väheksyen, ”joo siellä se rouva taas jotain puuhastelee” (Heidi L. 19.2.2025).

Se on ollut sellaista väheksyttävää, niin se että me otetaan se työkaluksi aktivismissa, niin musta se on entistä voimakkaampaa (Riitta S. 4.3.2025).

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys on keskeinen osa käsityöaktivismia, ja monet haastateltavat korostavat sen voimaannuttavaa vaikutusta. Käsityöprojekti ei ole vain yksilön kokemus, vaan se toimii yhteisön rakentamisen välineenä. Erityisesti vertaistuki ja yhteinen tekeminen nousevat esiin, sillä ne mahdollistavat yhdessä ja erikseen sen, että ihmiset voivat jakaa kokemuksiaan ja tukea toisiaan. Haastateltavat kertovat, kuinka he ovat nähneet sen, miten eri ikäiset ja taustoista tulevat ihmiset voivat osallistua aktivismiin, oppia toisiltaan ja luoda yhteisiä verkostoja. Näin käsityö voi tulla yhdeksi tärkeäksi välineeksi yhteisöjen vahvistamisessa.

Erilaisia elämiä eläneet, jotka on nyt sitten kokenut, että niitä eka vähän ujostutti, mutta nyt tässä on niille ystäviä ja seuraa ja ne rakastaa tehdä näitä käsitöitä, vaikka he ei ole ikinä ennen tehnyt (Anni K. 6.3.2025).

Musta se on ollut ihana nähdä jotenkin sellaisia odottamattomia yhdistelmiä erilaisista ihmisistä, tuonut niinku aktivismin piiriin. Ihmisiä, jotka ei siellä välttämättä muuten olisi. (Heidi L. 19.2.2025.)

Käsityöaktivismin osallistujat kokevat usein itsensä osaksi yhteisöä, jossa he voivat jakaa paitsi taitojaan, myös ideoitaan ja tunteitaan. Erityisesti yhteisön tuki rohkaisee luovuuteen ja kannustaa osallistumaan yhteisiin tavoitteisiin. Haastateltavat korostavat, että käsityön tekeminen ei ole vain tuotteiden valmistamista, vaan se tarjoaa mahdollisuuden jakaa yhteisiä arvoja ja ajatuksia. Aktivismi ja yhteisöllisyys yhdistyvät, kun ihmiset tekevät yhdessä ja tukevat toisiaan, luoden samalla pysyviä yhteisöjä. Tämä yhteisöllinen voima on eräs käsityöaktivismin ydin ja sen avulla ihmiset voivat kokea olevansa osa jotain suurempaa, joka ylittää henkilökohtaiset rajat.

Ympäriille pystyy luomaan yhteisöä ja että se olisi sellainen niin kun yhteisöllisiin toimiin kannustava, että kuitenkin haluttaisiin, että se olisi sellainen yhteisöllinen asia ja voimaannuttava (Anni P. 7.3.2025).

Mä aina lisään kanssa, että sun taidoilla ja tekniikoilla ei ole väliä, että tärkeintä on se että yhdessä tehdään ja sitten me toisillemme opetetaan, neuvotaan ja ollaan seurana (Anni K. 6.3.2025).

Käsityöaktivismin yhteisön kasvaessa myös osallistujien kokemus syvenee. Haastateltavat kertovat siitä, miten yhteisön jäsenet voivat tukea toisiaan ja luoda uusia kontakteja, mikä puolestaan vahvistaa aktivismin vaikutusta. Kun yhteisössä vallitsee tilaa erilaisten kokemusten jakamiseen, se aktivoi niin yksilöitä kuin ryhmiäkin. Käsityö ei siis ole vain perinteinen, yksilöllinen puuhastelu, vaan se muuntuu osaksi yhteisön voimaa, joka on valmis vaikuttamaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Käsityön rajojen rikkominen

Käsityöaktivismissä korostuu tekemisen vapaus ja yksilöllisyys, erityisesti tekniikoiden soveltamisessa ja omien ilmaisukeinojen löytämisessä. Haastateltavat kertovat, kuinka käsityön ei tarvitse olla teknisesti täydellistä tai noudattaa tarkkoja ohjeita, vaan tärkeämpää on se, miltä työ tuntuu ja mitä se haluaa viestiä. Vapaampi lähestymistapa antaa tilaa kokeilulle, virheille ja luovuudelle, mikä puolestaan tekee prosessista henkilökohtaisemman ja merkityksellisemmän.

Se näytti siltä miltä tuntui, kun sitä teki. Sitten tajusin, että hei vitsit, että voihan tota tehdä vähän eri tavalla ja sitten jotenkin siitä uskalsi lähteä kokeilemaan vähän eri tavalla vapaampaan tyyliin (Anni P. 7.3.2025).

Haastateltavat korostavat myös käsityön nopeutta ja helppoutta. Käsityöaktivismi voi syntyä nopeasti, vaikkapa yhdellä kirjontatyöllä tai virkkaamalla pienessä hetkessä. Juuri tämä arkeen sulautuva vaivattomuus mahdollistaa sen, että sanoma saadaan esiin helposti ja ilman suurta työmäärää. Tämä madaltaa osallistumiskynnystä ja avaa ovia myös niille, jotka eivät aiemmin ole kokeneet itseään käsityön tekijöiksi.

Sä voit samalla kun katsot telkkaria niin tehdä jonkun nopsaan (Anni K. 6.3.2025).

Käsityötekniikoiden vapauttaminen perinteisistä rajoista merkitsee myös ajattelutavan muutosta. Yhdistellään tekniikoita, jätetään langanpätkiä roikkumaan, rikotaan kaavaa. Juuri tästä syntyy uudenlainen ilmaisutapa. Haastateltavat kertovat, miten tämä vapaus tekee käsityöstä paitsi mielekkäämpää, myös poliittisesti kantavampaa, teos ei ole enää vain esteettinen, vaan se kantaa mukanaan viestiä ja tekijänsä tunnetta.

Ei näitä nyt tarvitse tehdä ihan ohjeiden mukaan. Tekniikoiden yhdistämistä, voi tehdä pari ristipistoa sinne tänne ja sitten vähän vapaalla kädellä ja vähän jättää roikkuvaa lankaa ja tavallaan että tällainen ei tarvitse niin orjallisesti tehdä, miten oletetaan että tehdään. (Anni P. 7.3.2025.)

Mua ei yhtään viehätä mahdollisimman hyvin ja oikein tehty käsityö, mä tykkään sellaisesta missä on jotenkin tekemisen meininki (Riitta S. 4.3.2025).

6.2 Tekstiilimateriaalin merkitys

Materiaalin alkuperä

Käsityöaktivismissa materiaalien valinta ei ole vain käytännön kysymys, vaan osa arvopohjaista päätöksentekoa. Monet haastateltavat painottavat sitä, että kierrätysmateriaalien käyttö on sekä ekologinen teko, että tapa vastustaa ylikulutusta ja kertakäyttökulttuuria. Tärkeänä pidetään myös sitä, että käytetyt materiaalit ovat laadukkaita ja kestäviä, jotta niistä tehdyt tuotteet säilyttävät arvonsa ja käyttökelpoisuutensa. Usein etsitäänkin huolellisesti sopivia kangaspaloja, kuten vanhoja farkkuja, verhokankaita tai huonekalukauppojen ylijäämämateriaaleja, ja vältetään heikkolaatuista pikamuotia, joka ei kestä käytössä. Tällä tavalla materiaalin valinta ei ole pelkästään esteettinen tai tekninen ratkaisu, vaan myös kannanotto.

Jos me jotain tehdään, se myös kestää elikkä että katsotaan myös sitä vaatteen laatua (Anni P. 7.3.2025).

Alkuperän aika tärkeä, mä en osta koskaan mitään uusia (Riitta S. 4.3.2025).

Kierrätysmateriaalien hankinta tapahtuu usein verkostojen ja yhteisöjen kautta. Usein ihmiset, jotka eivät itse osallistu käsityöaktivismiin, haluavat kuitenkin tukea toimintaa lahjoittamalla ylimääräisiä materiaalejaan. Haastateltavat kertovat, että lahjoitukset voivat olla mitä tahansa. Vanhoja kankaita, nappeja, lankoja tai vaatteita. Materiaalien kerääminen ei ole satunnaista, vaan se vaatii tarkkaa silmää ja kokemusta, usein esimerkiksi kirpputoreilta tai lahjoituksista pystytään ottamaan vastaan vain osa, joka todella tukee työn kestäväää ja esteettistä laatua. Tällainen materiaalien keräily muodostuu omaksi aktiiviseksi osakseen koko tekemisen prosessia.

Monet haluaa sitten auttaa lahjoittamalla vaikei ne olisi muuten edes mukana toiminnassa (Anni K. 6.3.2025).

Vaikka kierrätysmateriaalien käyttö on keskeinen arvo, se ei ole aina yksinkertaista. Eettisyys ei tarkoita pelkästään sitä, että materiaali on käytettyä, myös sen alkuperään ja valmistustapaan liittyvät kysymykset vaativat jatkuvaa pohdintaa. Aineistossa nousi esiin useita erilaista pohdintoja aiheesta. Esimerkiksi suomalainen villa ei ole automaattisesti eettistä, ja monet ovat kokeneet, että oppimista ja tiedonhakua tarvitaan jatkuvasti lisää. Tavoitteena voi olla täysin kierrätetyistä ja vastuullisesti tuotetuista materiaaleista rakentuva työskentelytapa, mutta sen saavuttaminen vaatii aikaa, resursseja ja pitkäjänteistä sitoutumista. Silti monet ovat päättäneet kulkea tätä polkua ja he näkevät siinä mahdollisuuden yhdistää käsityö, ympäristöajattelu ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen.

Mun haave ja tavoite on se, että mulla olisi materiaaleina mahdollisimman eettisiä ja mieluiten kierrätysmateriaalia (Heidi 19.2.2025).

Teoksen/materiaalin ulkonäkö

Ulkonäkö on tärkeä osa käsityöaktivismia, sillä se ei ole vain esteettinen valinta, vaan myös osa viestin välittämistä. Haastateltavat korostavat, kuinka valittu materiaali voi kertoa tarinaa ja herättää tunteita pelkällä ulkonäöllään. Tekstiilit, joiden ulkonäkö on rosoinen ja hieman vanhanaikainen, voivat tuoda esiin käsityön aitouden ja historian. Materiaalin valinta ja sen ulkonäkö luovat tunteen ja viestin, joka puhuttelee tekijöitä ja katsojia samalla tavalla.

Pellava on aivan ihana materiaali, jotenkin se on sellainen rouhea ja jotenkin aika sellanen niin kun perinteisen näköinen, että siinä yhdistyy ihanasti sellanen vähän vanhanaikainen meno (Anni P. 7.3.2025).

Materiaalin valinta ei ole aina täysin ennakoitavissa, sillä se voi myös valikoitua sen mukaan, mitä materiaaleja on saatavilla. Materiaalit saatetaan valita sen mukaan, mitä juuri sillä hetkellä on käytettävissä, ja siitä lähdetään miettimään, mitä niistä voisi tehdä. Tämä lähestymistapa tuo tekemiseen joustavuutta ja mahdollistaa luovuuden virtaamisen, sillä käytettävissä olevat materiaalit saattavat vaikuttaa siihen, millaisia töitä voidaan toteuttaa. Tämä materiaalilähtöinen työskentelytapa muistuttaa siitä, kuinka tärkeää on hyväksyä myös rajat ja nähdä kauneus niissäkin materiaaleissa, joita ei heti pidetä ideaalina.

Me mennään aina vähän ehkä jopa se materiaali edellä, että mitä meillä nyt on ja mitä siitä olisi luonteva tehdä (Anni K. 6.3.2025).

Ulkonäön ja materiaalin valinnan yhteys ei ole vain tekninen vaan myös visuaalinen kokemus. Haastateltavat kertovat siitä, kuinka materiaalin visuaalinen ilme voi tuoda esiin halutun tunnelman ja estetiikan. Materiaalin esteettinen ilme on keskeinen osa sitä, miten teos koetaan, ja se voi ohjata lopputulosta moneen suuntaan.

Miltä se näyttää ja sopiiko se siihen (Riitta S. 4.3.2025).

Jos mä ajattelen vaan millaista kuvaa mä saan aikaiseksi, että se vastaa mahdollisimman paljon mun visiota nii akryylilangat (Heidi L. 19.2.2025).

7 Johtopäätökset

Yhteenvedona voidaan todeta, että haastateltavat korostavat perinteisten käsityötaitojen ja -tekniikoiden korvaamatonta merkitystä käsityöaktivismille. Ilman näitä juuria käsityöaktivismi näyttäytyisi olennaisesti erilaisena, mahdollisesti menettäen syvällisen yhteytensä kulttuuriperintöön ja sen kyvyn kantaa useita merkityksiä.

Perinteiset tekniikat eivät ole ainoastaan taitoja, vaan ne kantavat mukanaan rikasta kulttuurihistoriaa ja kansanperinnettä. Käsityöaktivismi nähdäänkin keinona elävöittää ja uudistaa näitä perinteitä nykypäivän kontekstissa, mahdollistaen keskustelun ajankohtaisista yhteiskunnallisista ja kulttuurillisista kysymyksistä. Vaikka jotkin perinteet saattavat vaikuttaa konservatiivisilta, ne tarjoavat arvokkaan alustan nykyaikaiselle aktivismille.

Lisäksi tutkimus tuo esiin, kuinka perinteisten käsityötekniikoiden käyttö aktivismissa murtaa perinteisiä sukupuolirooleja. Naiset ovat perinteisesti tehneet käsitöitä, mutta ne on usein aliarvostettu. Käsityöaktivismissa nämä samat tekniikat saavat uutta merkitystä voimaannuttavina välineinä yhteiskunnallisen muutoksen edistämiseksi. Käsityön avulla voidaan tuoda esiin rohkeita ja ravistelevia viestejä, kyseenalaistaa normeja ja tuoda naisten ajatustyö näkyväksi. Saman asian on myös todennut Joensuu haastattelussaan, jossa hän kertoo käsityöperinteiden ja -menetelmien jo itsessään jo luovan poliittisen kannanoton (2022, 35).

Yhteisöllisyys nousee esiin toisena keskeisenä elementtinä. Käsityöaktivismi rakentaa yhteisöjä, joissa ihmiset voivat jakaa kokemuksiaan, oppia toisiltaan ja tukea toisiaan. Tämä yhteinen tekeminen luo odottamattomia yhdistelmiä ja tuo aktivismin piiriin ihmisiä, jotka eivät ehkä muuten osallistuisi. Yhteisön tuki rohkaisee luovuuteen ja vahvistaa aktivismin vaikuttavuutta. Pérez-Bustos, Sánchez-Aldana ja Chocontá-Piraquive ovat tutkimuksessaan myös todenneet yhteisöllisyyden tärkeyden osana käsityöaktivismia. Ihmiset rakentavat yhteisöjä tehdäkseen yhdessä käsityöaktivismia, mutta tämä ei tarkoita, että työ olisi aina kollektiivista tekotavaltaan. Yksilöt saattavat tehdä käsitöitä yksin, omassa tahdissaan tai omassa tilassaan, mutta heitä yhdistää yhteinen päämäärä. Juuri tämä jaettu suunta sitoo heidät osaksi laajempaa yhteisöä. Yhteisöllisyys ei siis välttämättä synny fyysisestä yhdessäolosta, vaan se rakentuu materiaalien, merkitysten ja tavoitteiden kautta, jotka kulkevat tekijöiden välillä. (2019, 371–372.)

Käsityöaktivismille on ominaista myös tekemisen vapaus ja yksilöllisyys. Tekniikoita sovelletaan luovasti, eikä täydellisyyttä tai ohjeiden orjallista noudattamista pidetä ensisijaisena. Tärkeämpää on työn tuntuma ja sen ilmentämä sanoma. Vapaampi lähestymistapa madaltaa osallistumiskynnystä ja mahdollistaa nopean ja arkeen nivoutuvan aktivismin. Käsityö ei aina tarkoita valmiin esineen luomista. Se voi olla myös tapa ilmaista itseään, kokeilla erilaisia materiaaleja ja tutkia niiden ominaisuuksia, sekä nauttia siitä vuorovaikutuksesta, joka syntyy omien käsien ja materiaalin välille. (Kouhia & Laamanen 2014, 17.)

Materiaalien valinnalla on oma roolinsa käsityöaktivismissa. Kierrätysmateriaalien käyttö on ekologinen ja symbolinen teko, joka vastustaa ylikulutusta. Laadukkaiden ja kestävien materiaalien etsiminen ja käyttö korostavat teosten arvoa ja pitkäikäisyyttä. Vaikka kierrätysmateriaalien käyttö on keskeinen arvo, eettiset näkökulmat materiaalien alkuperästä ja valmistustavasta vaativat jatkuvaa pohdintaa. Rippin ja Vachhani toteavat myös tutkimuksessaan, että käsityöaktivisteille tärkeintä on sanoma ja siksi kierrättämistä pidetäänkin kannattavana (2019, 226).

Teoksen ja materiaalin ulkonäkö on olennainen osa viestin välittämistä. Perinteisen tai luonnonläheisen ilmeen omaavat materiaalit voivat tuoda esiin käsityön aitouden ja historian. Materiaalin valinta voi myös olla lähtökohta luovalle prosessille, jolloin käytettävissä olevat materiaalit ohjaavat teoksen muotoutumista. Ulkonäön ja materiaalin valinnan yhteys luo visuaalisen kokemuksen, joka tukee teoksen tunnelmaa ja estetiikkaa.

Tutkimuksen perusteella haastateltavien taustalla ei näyttäisi olevan merkittävää vaikutusta siihen, miten he kokevat perinteisten käsityötaitojen ja -menetelmien käytön osana käsityöaktivismia. Vaikka haastateltavien henkilökohtaiset polut käsityöhön ja aktivismiin ovat saattaneet vaihdella, heidän näkemyksensä perinteisten taitojen arvosta ja merkityksestä aktivistisen ilmaisun ja toiminnan ytimessä vaikuttavat olevan yhtenäisiä. Yhteinen kokemus perinteisten tekniikoiden potentiaalista kulttuuriperinnön vaalimisessa, yhteiskunnallisten viestien välittämisessä, sukupuoliroolien haastamisessa ja yhteisöllisyyden rakentamisessa näyttää ylittävän mahdolliset taustatekijöiden aiheuttamat erot. Tämä viittaa siihen, että perinteisten käsityötaitojen ja -menetelmien rooli käsityöaktivismissa on pikemminkin itse toiminnan luonteesta ja sen tavoitteista kumpuava, jaetun arvostuksen kohde, kuin yksilöllisten taustatekijöiden suoraan määrittämä.

Kaiken kaikkiaan tutkimus osoittaa, että perinteiset käsityötekniikat muodostavat perustan käsityöaktivismille, yhdistäen menneisyyden ja nykypäivän, haastaen sukupuolirooleja, luoden yhteisöjä ja mahdollistaen luovan ja merkityksellisen tavan osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun. Materiaalien harkittu valinta ja teosten ulkonäkö vahvistavat edelleen tämän aktivismin monimuotoista ja vaikuttavaa luonnetta.

8 Pohdinta

Tämä tutkimus on valottanut perinteisten käsityötaitojen ja -menetelmien keskeistä roolia käsityöaktiivisissa, erityisesti tekstiilimateriaalien käytön näkökulmasta. Haastateltavien kokemukset korostavat, kuinka perinteiset tekniikat eivät ainoastaan ole aktivismin välineitä, vaan ne muodostavat sen perustan yhdistäen kulttuuriperinnön nykypäivän yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Vaikka tutkimuksen haastateltavien joukko on rajallinen, vastauksissa havaittava suhteellinen samankaltaisuus viittaa siihen, että saadut tulokset omaavat luotettavuutta kohderyhmän kokoon nähden. Toistuvat teemat ja samansuuntaiset kokemukset eri haastateltavien välillä perinteisten käsityötaitojen merkityksestä käsityöaktiivisissa, tekstiilimateriaalien valintaan liittyvistä arvoalinnoista, yhteisöllisyyden kokemuksista sekä tekemisen vapauden korostamisesta vahvistavat toisiaan. Tämä konsistenssi viittaa siihen, että tutkimus on onnistunut tavoittamaan keskeisiä ja jaettuja näkemyksiä käsityöaktivistien keskuudessa, ainakin tässä tutkitussa kontekstissa. Vaikka laajemmat yleistykset vaatisivatkin suuremman otoksen, nämä yhdenmukaiset vastaukset antavat viitteitä siitä, että tunnistetut ilmiöt ovat merkityksellisiä ja tunnistettavia osia tämän kohderyhmän kokemusta.

Kvalitatiivisen selvityksen uskottavuutta voidaan vahvistaa kuvaamalla tutkimusprosessi mahdollisimman läpinäkyvästi. Jokainen tutkimuksen vaihe tulisi esittää seikkaperäisesti, jotta lukijat voivat arvioida tutkimuksen luotettavuutta ja sen tuottamia löydöksiä. Tutkijan on olennaista tuoda ilmi selkeästi, mitä tutkitaan ja mitkä ovat tutkimuksen perustelut. Aineiston hankinta ja siihen liittyvät yksityiskohdat avataan tutkimuksessa, samoin kuin perusteet tiedonantajien ja käytettyjen menetelmien valinnalle. Myös analyysiprosessi on tärkeää kuvata huolellisesti, jotta lukija ymmärtää, miten johtopäätöksiin on päädytty. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 163–164.)

Tiedonantajien osallistuminen tulosten ja johtopäätösten arviointiin tukee tutkimuksen luotettavuutta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 165). Tutkimuksen luotettavuuden ja eettisyyden varmistamiseksi tiedonantajilta pyydettiin arvio heidän antamiinsa tietoihin perustuvista tutkimustuloksista ja johtopäätöksistä. Tarkoituksena oli varmistaa, että tutkija on tulkinut aineiston oikein ja että esiin tuodut näkökulmat vastaavat haastateltavien kokemuksia. Koska tutkimuksessa käytetään tiedonantajien oikeita nimiä, on erityisen tärkeää, että he ovat yhtä

mieltä esitettyjen tulkintojen kanssa. Näin heillä on myös mahdollisuus huomauttaa mahdollisista virheistä tai väärinkäsityksistä ennen tutkimuksen julkaisua.

Myös tutkijan oma rooli tutkimuksessa on tärkeää tunnistaa, sillä aiemmat käsitykset tutkimusaiheesta voivat ohjata tutkimuksen toteutusta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 163). Tutkija pyrki säilyttämään koko tutkimusprosessin ajan mahdollisimman puolueettoman lähestymistavan, eikä hänellä ollut ennakkokäsityksiä tutkittavasta aiheesta.

Haastattelutilanteissa kiinnitettiin erityistä huomiota siihen, ettei vastaajia johdateltu, vaan heille annettiin tilaa tuoda esiin omia näkemyksiään. Tutkija ei itse ole käsityöaktivisti eikä ole ollut mukana käsityöaktivismiin liittyvässä toiminnassa, mikä tukee tutkimuksen puolueettomuutta.

Tutkimuksessa nousi esiin käsite tekstiiliaktivismi, jota useampi haastateltava käytti kuvaamaan toimintaansa. Tämä termi vaikuttaa kattavalta, sillä se nivoo yhteen tekstiilimateriaalin konkreettisuuden ja aktivismin tavoitteen vaikuttaa yhteiskunnallisiin ja poliittisiin asioihin. Tekstiili itsessään voi toimia viestin kantajana sen historian, alkuperän, ulkonäön ja siihen liitettyjen perinteisten taitojen kautta. Tekstiiliaktivismi ei näin ollen rajoitu pelkästään valmiin tuotteen sanomaan, vaan myös prosessi, materiaalin valinta ja tekniikka voivat olla osa aktivistista ilmaisua. Tulevaisuudessa olisi mielenkiintoista syventyä tarkemmin tekstiiliaktivismiin käsitteeseen, sen eri muotoihin ja sen suhteeseen laajempaan käsityöaktivismiin kenttään. Olisiko tekstiiliaktivismi nähtävä omana alalajinaan vai pikemminkin kattoterminä, joka korostaa materiaalin merkitystä aktivistisessa toiminnassa?

Tutkimuksen tulokset osoittavat myös, kuinka perinteiset käsityötekniikat mahdollistavat sukupuoliroolien haastamisen ja yhteisöllisyyden rakentamisen aktivismin ympärille. Naisten perinteisesti tekemät käsityöt saavat uutta arvostusta ja voimaa, kun niitä käytetään yhteiskunnallisten viestien välittämiseen. Nämä teemat ovat myös huomattavissa monissa käsityöaktivismia käsittelevissä julkaisuissa. Yhteisöllinen tekeminen puolestaan luo tilaa vertaistuelle, oppimiselle ja uusille sosiaalisille verkostoille, vahvistaen aktivismin vaikuttavuutta.

Vaikka tässä tutkimuksessa ei keskitytty sosiaalisen median rooliin, on sen merkitys nykypäivän käsityöaktivismissa todennäköisesti huomattava. Huomionarvoista on myös, että tutkimukseen osallistuneet käsityöaktivistit löydettiin juuri sosiaalisen median alustojen kautta. Tämä itsessään korostaa sosiaalisen median merkitystä käsityöaktivistien verkostoitumisessa ja heidän toimintansa näkyvyydessä. Sosiaalisen median kautta syntyvät

yhteisöt voivat tarjota vertaistukea, inspiraatiota ja jopa alustoja yhteisille aktivistisille projekteille, vahvistaen näin liikkeen vaikuttavuutta ja näkyvyyttä.

Tämän tutkimuksen keskittyessä suomalaisten käsityöaktivistien kokemuksiin, olisi tulevaisuudessa olennaista vertailla tuloksia muiden maiden vastaaviin ilmiöihin. Olisi mielenkiintoista tutkia, olisiko perinteisten käsityötaitojen ja -menetelmien rooli samanlainen eri kulttuureissa. Vertailu voisi myös paljastaa, onko olemassa maailmanlaajuisia teemoja, joissa käsityöaktivismi yhdistää ihmisiä yli rajojen ja onko taustalla vaikuttavia kulttuurisia tekijöitä.

Lähteet

- Aikasalo, P. 2006. Käsiyöt osana naisten elämää. Teoksessa Kaukkinen, L. & Collanus, M. (toim.), *Tekstejä ja kangastuksia: puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta*. Hamina: Akatiimi, 40–54.
- Clarke, K. 2016. Willful knitting? Contemporary Australian craftivism and feminist histories. *Continuum Mount Lawley W.A.* 30(3), 298–306
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. 2018. *Research methods in education*. London: Routledge.
- Collanus, M., Guttorm, H., Jokela, P. & Kärnä-Behm J. 2006. Ylös kapiokirstun pohjalta. Keskusteluja käsityön merkityksistä ja paikasta. Teoksessa Kaukkinen, L. & Collanus, M. (toim.), *Tekstejä ja kangastuksia: puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta*. Hamina: Akatiimi, 149–157.
- Corbett, S. P. 2017. *How to be a craftivist: the art of gentle protest*. London: Unbound Digital.
- Creswell, J. W. 2014. *Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage Publications.
- Garber, E. 2013. Craft As Activism. *The journal of Social Theory in Art Education*, 1(33), 53–66. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/craft-as-activism/docview/1466173639/se-2?accountid=14774>
- Eskola, J. 2018. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat: Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Valli, R. (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-kustannus, 209–231.
- Eskola, J., Lätti, J. & Vastamäki, J. 2018. Teemahaastattelun lyhyt selviytymisopas. Teoksessa Valli, R. *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Jyväskylä: PS-kustannus, 27–51.
- Gleba, M. 2020. Unraveling the Fabric of the Past. *Interdisciplinary Approaches to Archaeological Textiles*. Teoksessa Harris, J. & Arnold, D., *A Companion to Textile Culture*. Newark: John Wiley & Sons, Incorporated, 11–25.
- Greer, B. 2014. *Craftivism: The art of craft and activism*. Vancouver: Arsenal Pulp Press.
- Hakkarainen, K. 2017. Kollektiivin luovuus, yhteisöllinen oppiminen ja itsensä ylittäminen. *Aikuiskasvatus*, 37(1), 47–56. <https://doi.org/10.33336/aik.88397>
- Harris, J. 2020. *A companion to textile culture*. New Jersey: Wiley Blackwell.
- Haveri, M. 2016. *Pehmeä taide: lankatekniikat kuvataideilmaisussa*. Helsinki: Maahenki Oy.

- Haveri, M. 2017. Pehmeä nykytaide. Teoksessa Kivilaakso, A., Luutonen, M. & Marsio, L. (toim.), Itsetekemisen perinne: Käsityöt elävänä kulttuuriperintönä. Museovirasto: 108–120.
- Heikkinen, I. 2004. Käsillä tekemisen merkitykset. Teoksessa Kupiainen, A. (toim.), Käsillä tehty. Helsinki: Akatiimi, 73–82.
- Hirsijärvi, I. 2005. Scifi, aktivismia kirjallisuudessa. Teoksessa Paasonen, S. & Ervamaa, S. (toim.), Aktivismi: verkostoja, järjestöjä ja arjen taitoja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 193–214.
- Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Ihatsu, A-M. 2004. Käsityön monet ulottuvuudet. Teoksessa Kupiainen, A. (toim.), Käsillä tehty. Helsinki: Akatiimi, 41–54.
- Ihatsu, A-M. 2006. Käsityö – uusiutuva luonnonvara. Teoksessa Kaukinen, L. & Collanus, M. (toim.), Tekstejä ja kangastuksia: puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta. Hamina: Akatiimi, 19–30.
- Joensuu, V. 2022. taide on poliittista. Teoksessa Lindgren, N., Skytt, R., Saarits, L., Joensuu, V., Sieppi, K., Suomi, T., Vääänen, H., Hirsiaho, S. & Repo, S. (toim.) Käsityöaktivismi! Kansan sivistystyön liitto KSL ry ja KSL-opintokeskus. 35–36.
- Juhila, K. 2021. Teemoittelu. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.
www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/ Viitattu 03.02.2025
- Juuti, P. & Puusa, A. 2020. Mitä laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan? Teoksessa Puusa, A. (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 9–20.
- Jyväskylän yliopisto, Koppa. Fenomenologinen tutkimus.
<https://sites.app.jyu.fi/mehu/fi/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/fenomenologinen-tutkimus>
- Kallinen, N. 2018. Oletko sinäkin craftivisti? Nuoret löysivät käsityöt, joilla otetaan kantaa. Viitattu 12.3.2025. <https://yle.fi/a/3-10135468>
- Karppinen, S. 2005. ”Mitä taide tekee käsityössä?” Käsityötaiteen perusopetuksen käsitteellinen analyysi. Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:952-10-2691-X>
- Kaski, H. 2022. Jyväskylän keskustaan saapui pehmeä muistutus Ukrainan kovasta ahdingosta. Viitattu 3.2.2024. <https://yle.fi/a/3-12525507>

- Kiviniemi, K. 2018. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Valli, R. (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-kustannus, 73–87
- Kojonkoski-Rännäli, S. 1998. Ajatus käsissämme: käsityön käsitteen merkityssisällön analyysi. Turku: Turun yliopisto, Rauman opettajankoulutuslaitos.
- Kojonkoski-Rännäli, S. 2000. Tutkimusretki taidon olemukseen ja osaajaksi kasvamiseen. *Aikuiskasvatus*, 20(2), 119–126. <https://doi.org/10.33336/aik.93277>
- Kojonkoski-Rännäli, S. 2014. Käsien tekemisen filosofiaa. Rauma: Turun yliopiston opettajankoulutuslaitos, Rauman yksikkö.
- Kouhia A. & Laamanen T-K. 2014. Mitä muuta kuin materiaa? Otteita käsityön materiaalisuudesta ja immateriaalisuudesta. Teoksessa Karppinen, S., Kouhia, A. & Syrjäläinen, E. (toim.), *Otteita käsityön tutkimuksesta ja käsitteellistämisestä*. Helsingin yliopisto 11–22.
- Kouhia, A. 2015. Crafting the collective sense: A descriptive case study on recreational textile craft-making in Finnish adult education. *International Journal of Education through Art*, 11(1), 7–20. doi: 10.1386/eta.11.1.7_1
- Kupiainen, J. 2004. Käsityötaito tietoyhteiskunnassa. Teoksessa Kupiainen, A. (toim.), *Käsillä tehty*. Helsinki: Edita, 29–40.
- Laine T. 2018. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Valli, R. (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-kustannus, 29–50.
- Lappalainen, E.-M. (2008). Etnisellä kulttuuriorientaatiolla kohti monikulttuurisuuspedagogiikkaa. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja*, 10(2), 47–62.
- Leavy, P. 2017. *Research Design: Quantitative, Qualitative, Mixed Methods, Arts-Based, and Community-Based Participatory Research Approaches*. New York: Guilford Publications.
- Literat, I. & Markus S. 2020. ”Crafting a way forward”: online participation, craftivism and civic engagement in Ravelry’s Pussyhat Project group. *Information, Communication & Society*, 23(10), 1411–1426.
- Luutonen, M. 2006. Käsityöläisyyden tulevaisuus. Teoksessa Kaukkinen, L. & Collanus, M. (toim.), *Tekstejä ja kangastuksia: puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta*. Hamina: Akatiimi, 174–185.

- Man, Q. 2018. The Research on the Practice of Traditional Handicraft Entering into College Quality Education Class. Teoksessa Marcus, A. & Wentao, W. (toim.), *Desing, User Experience, and Usability. Designin Interactions*. Switzerland: Springer, 83–95.
<https://doi.org/10.1007/978-3-319-91803-7>
- Marsio, L. 2017. Elävää perintöä vaalimassa- Unescon yleissopimus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta Suomessa. Teoksessa Kivilaakso, A., Luutonen, M. & Marsio, L. (toim.), *Itsetekemisen perinne: Käsitöet elävänä kulttuuriperintönä*. Museovirasto, 11–21.
- McGovern, A., 2019. *Craftivism and Yarn Bombing: A Criminological Exploration*. UNSW Sydney. doi:10.1057/978-1-137-57991-1
- McGovern, A. & Barnes, C. 2022. Visible mending, street stitching and embroidered handkerchiefs: How craftivism is being used to challenge the fashion industry. *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy* 11(2), 87–101.
- Millie, A. 2019. Crimes of the Senses: Yarn Bombing and Aesthetic Criminology. *British Journal of Criminology*, 59(6), 1269–1287.
- Museovirasto. 2023. Elävän perinnön kansalliseen luetteloon uusia kohteita- mukana ensi kertaa maahanmuuttajien kulttuuriin liittyviä perinteitä. Viitattu 3.2.2024.
<https://museovirasto.fi/fi/ajankohtaista/elavan-perinnon-kansallinen-luettelo-2023>
- Myzelev, A. 2022. Craftivism Between Nationalism and Activism in Ukraine and Belarus. *Frontiers in Sociology*, 6, 1–7. doi: 10.3389/fsoc.2021.659103
- Pérez-Bustos, T., Sánchez-Aldana, E., & Chocontá-Piraquive, A. 2019. Textile Material Metaphors to Describe Feminist Textile Activisms: From Threading Yarn, to Knitting, to Weaving Politics. *Textile: The Journal of Cloth and Culture*, 17(4), 368–377.
<https://doi.org/10.1080/14759756.2019.1639417>
- Perttula, J. 2018. Käsitöaktivismi osallistaa ja aktivoi ajattelemaan. *Aikuiskasvatus: aikuiskasvatustieteellinen aikakauslehti*, 38(2), 140–147.
- Piesanen, A. 2010. Käsitö ja aktivismi. Käsitö kansalaisaktiivismin toimintamuotona 1800- ja 1900-lukujen vaihteen Suomessa. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitos.
- Pussyhat Project. n.d. *Desing interventions for social change*. Viitattu 1.3.2024.
<https://www.pussyhatproject.com/>
- Puusa, A. 2020. Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa Puusa, A. (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus, 103–117.

- Puusa, A. 2020. Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa Puusa, A. (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 145–156.
- Radikaalit Ristipistot Helsinki. 2023. Radikaalit Ristipistot. Tiede & Edistys, 8(2).
<https://doi.org/10.51809/te.131978>
- Rekilä, K. 2019. Luvaton paikkataide–tekeminen ja ilmiö. Pro gradu -tutkielma. Lapin yliopisto. Taiteiden tiedekunta. Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma.
- Rena, L. (2022). Diving Deep into Qualitative Data Analysis in Communication Disorders Research (1st ed.). Havant: J & R Press Limited.
- Rippin, A. & Vachhani S. J. 2019. Craft as Resistance. A Conversation about Craftivism, Embodied Inquiry, and Craft-based methodologies. Teoksessa Bell, E., Gianluigi, M., Taylor, S. & Toraldo M. L. (toim.) The Organization of Craft Work. Identities, Meanings, and Materiality. Taylor & Francis, 217–234.
- Sanders-Bustle, L. 2022. Negotiating the Art of Protest through Craftivism. The International Journal of Art & Design Education, 41(3), 427–445.
<https://doi.org/10.1111/jade.12421>
- Suomen käsityön museo. n.d. Tekstiilien vaurioituminen. Viitattu 2.3.2024.
<https://www.craftmuseum.fi/palvelut/konservointikeskus/konservointiohjeita-erilaisille-tekstiileille/tekstiilien>
- Svinhufvud, L. 2017. Käsityöperinne ja design. Teoksessa Kivilaakso, A., Luutonen, M. & Marsio, L. (toim.), Itsetekemisen perinne: Käsityöt elävänä kulttuuriperintönä. Museovirasto, 96–107.
- Syrjäläinen, E. 2006. Taidon opettamisen ihanuus ja kurjuus. Teoksessa Kaukinen, L. & Collanus, M. (toim.), Tekstejä ja kangastuksia: puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta. Hamina: Akatiimi, 108–118.
- Taito. n.d. Käsityön aineeton kulttuuriperintö. Viitattu 3.2.2024. <https://www.taito.fi/me-olemme-taito/kasityon-aineeton-kulttuuriperinto/>
- Taito Åboland. n.d. Knit`n` Tag Turku. Viitattu 3.2.2024.
<https://taitoaboland.fi/fi/tapahtumat/knit-n-tag-turku/>
- TENK, 2023. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK). Viitattu 6.4.2025. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf
- TENK, 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Viitattu 6.4.2025.
https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf

- Tiittanen, S. 2024. Käsintehtyjä kannanottoja. Käsityön tekijöiden kokemuksia käsityöaktivismista. Itä-Suomen yliopisto. Filosofinen tiedekunta. Käsityötiede.
- Tuomi, J. & Sarajärvi A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi.
- Van Manen, M. 2014. *Phenomenology of Practice: Meaning-Giving Methods in Phenomenological Research and Writing* (1st ed.). Oxford: Taylor & Francis.
- Väänänen, N. 2020. kestävä käsityö auki purettuna ja yhteen koottuna. *Aikuiskasvatus*, 40(3), 239–246. <https://doi.org/10.33336/aik.98370>
- Wulandari, S., Guntur, G., Goodfellow, R. & Marianto, M.D. 2022. Nurturing Sanity Through RajutKetjut Craftivism. *International Journal of Creative and Arts Studies*, 9(1), 1–13.
- Youngson, B. 2019. Craftivism for occupational therapists: finding our political voice. *British Journal of Occupational Therapy*, 82(6), 383–384. <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1177/0308022619825807>

Liitteet

Liite 1. Saatekirje

Hei käsityöaktivisti!

Olisitko kiinnostunut osallistumaan haastatteluun?

Olen käsityökasvatuksen maisterivaiheen opiskelija Turun yliopiston opettajankoulutuslaitoksen Rauman kampukselta. Tutkin pro gradu -tutkielmassani, miten perinteiset käsityötaidot ja -menetelmät näyttäytyvät nykyisessä modernissa käsityöaktiivismissa, kun käytetään tekstiilimateriaaleja.

Haastattelut toteutetaan etäyhteyksin Teamsin kautta ja ne tallennetaan aineiston analyysia varten. Haastattelut kestävät noin 30 minuuttia.

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja mahdollista keskeyttää halutessaan. Osallistujat ovat lähtökohtaisesti anonyymeja, mutta osallistujilla on oikeus halutessaan esiintyä tutkimuksessa omalla nimellään tai muulla tunnistetiedolla.

Tutkimuksessa kerättyjä aineistoja ei tulla luovuttamaan tutkimuksen ulkopuolisille eikä käyttämään kaupallisiin tai muuhun kuin tutkimuksen tarkoituksiin.

Vastaan mielelläni lisäkysymyksiin tutkimukseeni liittyen.

Paljon kiitoksia!

Ystävällisin terveisin,

Katariina Puska, sähköposti

Liite 2: Tietosuojailmoitus

Tietosuojailmoitus

1 (3)

EU:n yleinen tietosuoja-asetus,
artiklat 13 ja 14

1. Rekisterin nimi	Perinteiset käsityötekniikat ja -taidot käsityöaktiivismin välineinä
2. Rekisterinpitäjä	<i>Katariina Puska, kjpusk@utu.fi</i>
3. Vastuuhenkilön yhteystiedot	kjpusk@utu.fi
4. Tietosuojavastaavan yhteystiedot	DPO@utu.fi +358 29 450 4361
5. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste	<p>Tutkimuksessa kerätään aineistoa, jossa osallistujia haastatellaan heidän kokemuksistaan käsityöaktiivismin toteutuksesta. Haastattelut nauhoitetaan aineiston analyysiä varten ja niitä käsittelevät vain tutkimuksen tekijä. Aineistoa käytetään tutkimuksen analyysin pohjana. Tutkittavien henkilötiedoista muodostetaan sähköinen henkilörekisteri.</p> <p>Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperusteena on <i>(rasti vain yksikohta)</i></p> <p>☐ käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 a-kohta)</p> <p>☒ rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojen käsittelyyn (suostumus 6 art. 1 e-kohta)</p> <p>☐ muu mikä _____</p>
6. Käsiteltävät henkilötietoryhmät	<p>Rekisteriin talletetaan rekisteröidystä seuraavia tietoja</p> <p>Kokemuksia ja käsityksiä, sähköposti, nimi.</p> <p>Rekisteristä ei voi tunnistaa tietojen antajaa.</p>

7. Henkilötietojen vastaanottajat ja vastaanottajayhtymät.	Tietoja ei siirretä eikä luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle. Tietoja pääsevät näkemään tutkimuksen tekijä ja ohjaaja.
8. Tiedot tietojen siir- rosta kolmansiin mai- hin	Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.
9. Henkilötietojen säilyt- tämissaika tai sen määrittämisen kriteerit	Tiedostoon jää suoria henkilötietoja. Tutkimusaineisto säilytetään enintään 30.5.2026 saakka, jonka jälkeen aineisto hävitetään tietoturvallisesti.
10. Rekisteröidyn oikeudet	<p>Rekisteröidyllä on oikeus pyytää pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää tietojensa oikaisemista tai poistamista taikka käsittelyn rajoittamista tai vastustaa niiden käsittelyä. Oikeutta henkilötietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tai historiallisessa tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää tai vaikeuttaa käsittelyä.</p> <p>Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle.</p> <p>Yhteyshenkilö rekisteröidyn oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvissä asioissa on Turun yliopiston tietosuojavastaava, yhteystiedot ilmoituksen alussa.: <i>Kirjoita tähän kenelle ja miten rekisteröity voi mahdollisimman yksinkertaisesti ja helposti ilmoittaa haluavansa peruuttaa suostumuksensa. Jos käsittelyperusteena on käytetty yleistä etua tai muuta käsittelyperustetta; kirjaa tähän; "Käsittelyperusteena ei ole suostumus".</i></p>
11. Tiedot siitä, mistä henkilötiedot on saatu	Henkilötiedot on saatu tutkittavilta haastattelujen aikana.

Liite 3: Haastattelurunko

Miten olet päätenyt käsityöaktiivismin pariin?

Onko kyseessä harrastus vai ammatti?

Oletko ollut aina kiinnostunut käsityöistä ja millaisia käsityötaitoja sinulla on?

Miten määrittelisit käsityöaktiivismin?

Onko sinulla jokin tietty projekti tai ryhmä, jossa olet mukana?

Mitä perinteisiä käsityötaitoja ja -menetelmiä käytät/pidät tärkeimpinä käsityöaktiivismissasi?

Miksi juuri nämä taidot tai menetelmät ovat sinulle tärkeitä?

Onko sinulla jokin erityinen suhde perinteisiin käsityötaitoihin?

Koetko, että perinteiset käsityötaidot ja -menetelmät soveltuvat käsityöaktiivismiin?

Millaisia haasteita olet kohdannut käsityöaktiivismissa tehdessä?

Koetko että perinteisten käsityötaitojen ja -menetelmien käyttö olisi vaikuttanut siihen, miten ihmiset reagoivat käsityöaktiivismitieteisiin?

Millainen merkitys tekstiilimateriaalilla on sinulle käsityöaktiivistina?

Mistä hankit tekstiilimateriaalisi?

Onko tekstiilin alkuperällä väliä?

Miten valitset tekstiilimateriaalit käsityöaktiivismitieteisiin? Onko materiaalilla jokin symbolinen merkitys?

Miten koet, että perinteiset käsityötaidot ja -menetelmät vaikuttavat käsityöaktiivismin sanomaan?

Miten käsityöaktiivismitieteet ovat vaikuttaneet sinun suhteeseen perinteisiin käsityötaitoihin ja -menetelmiin?